Barrabas enim latro comode repraesentat Judaeos, q justum occi-
derunt et injustum dimitti voluerunt, ut exprobrat illis Petrus Act:
3. v. 14. forte et hoc mysterium subee cogitari pt, ut cogitemus
hoc judicium adumbrasse q. judicium Dei, coram quo repraesen-
tabant q. humanum genus tq. mortis reum, et xtus innocens, cus tn
hic erat eventus, ut xtus innocens condemnaret, hoes rei electi
npe liberi dimitterent, xtus enim p mortem suos liberavit à morte,
et etsi mors xti tam fuerit salutaris, ut ea sit nra vita, Judaei
tn ideo n pnt excusari, quorum impia fuerunt consilia et facta
et dicta quoq meriti fuerunt, ut cum vellent dimitti latronem,
ipsi gladio perirent et caderent, et q sanguinem innocentem ef-
fundebant, ut illorum sanguis effunderet sedm sentiam Dei,
q et ipsi postularunt et eventus probavit, q raoe Deus ju-
stitiam suam demonstravit luculentissime.

Cap: 18.

Cap: XIX.

Quatuor hujus capitis constitui pnt partes. Prima
continet continuavem eorum q gesta st in Ptorio usq ad v. 13.
Secunda hriam eorum q facta Pilato sedente p tribunali ad v. 17.
Tertia eorum q gesta in loco supplicij Golgata usq ad v. 31.
Quarta eorum, q mortem xti secuta st, usq ad finem.

In prima parte npe continuaoe hriae gestorum in
Ptorio, occurrit

1. Flagellao Jesu facta jussu Pilati v. 1.

2. Illusio

2. Illusio eius, tum realis, tum verbalis, facta à militibus ℣. 2. et 3.

3. Absolutio eius per Pilatum ℣. 4.

4. Eiusdem productio in conspectum Judaeorum ad movendam commiserationem ℣. 5.

5. Judaeorum postulatum ut crucifigatur ℣. 6.

6. Iterata eius absolutio per Pilatum ibid:

7. Instantia Judaeorum et accusatio de blasphemia ob quam meritus sit mortem secundum legem, quia se fecerit filium Dei ℣. 7.

8. Metus Pilati inde ortus ℣. 8.

9. Examen de Origine Jesu ℣. 9.

10. Christi silentium ibid:

11. Pilati minae, et gloriatio de jure vitae et necis ℣. 10.

12. Christi responsio, quae illi ostendit originem potestatis et Judaeorum peccatum quod illo Pilati aggravat ℣. 11.

13. Conatus Pilati Jesum absolvendi ℣. 12.

14. Impedimentum illius nempe nova accusatio Judaeorum de crimine laesae Majestatis Caesaris.

In secunda parte, historia nempe eorum quae facta Pilato pro tribunali sendente occurrit

a. Praeparatio per eductionem Jesu, et sessionem Pilati pro tribunali additis circumstantijs loci et temporis ℣. 13. et 14.

b. Sermo Pilati ad Judaeos, quo videant Regem suum ℣. 14.

c. Judaeorum repetitum postulatum ut crucifigatur ℣. 15.

d. Pilati iterata quaestio, an velint Regem suum crucifigi.

e. Sacer,

Cap: 19.

e. Sacerdotum responsio, q̃ n̄ habeant regem p̄ter Cæsarē ibid.

f. Eventꝰ, Traditio xti ut crucifigatur.

In tertia parte, hr̄ia q̃ facta in loco supplicij, ubi occurrit

α. Eductio xti ad locum supplicii, ēꝰ describitꝫ modꝰ et locꝰ ℣. 16. 17.

β. Crucifixio ēꝰ inr̄ duos alios.

γ. Titulꝰ cruci inscriptꝰ, et inscriptōis modꝰ ℣. 19. et 20.

δ. Crisis Sacerdotum circa illum et postulatum ut mutetꝫ ℣. 21.

ε. Denegaō Pilati.

ζ. Divisio vestium inr̄ milites, ēꝰq; modꝰ et caa ℣. 23. et 24.

η. Jesu in cruce pendentis ad matrem suam et discipulū unum Orāo, qua mutuum illis amorem, et discipulo matris curam commendat ℣. 26. et 27.

θ. Effectꝰ ēꝰ in discipulo et cura circa matrem Jesu ibid.

ι. Sitis Jesu sedm̄ pphiam ℣. 28.

κ. Potꝰ illi p̄bitꝰ, ēꝰq; modus ℣. 29.

λ. Mors xti et ēꝰ modꝰ ℣. 30.

In quarta parte, hr̄ia eorum, q̃ secuta st̄ mortem, ubi occurrit

1̄. Cura Judæorum, ne maneat in cruce ēꝰq; caa ℣. 31

2̄. Casus singularis, q̃ evenit in crurifragio facto à militibꝰ in socijs Jesu n̄ verò in ipso ℣. 32. et 33.

3̄. Per,

3. Percussio lateris Xti eqq Effectus v. 34.

4. Historiæ hujus Confirmaõ, petit à fidelitate et scia testis oculati v. 35.

5. Raõ utriusque facti paulo ante memorati petita ex Seris v. 36. et 37.

6. Josephi et Nicodemi, q describunt uterq, cura de sepultura Jesu et eq unctoe v. 38. et 39.

7. ipsa Sepultura, eqq modus, locus et raõ v. 40. 41 et 42.

V. 1. Continuat Eglista hriam eorum q facta st in ptorio, et ostendit nunc porrò Pilatus primò, qoo victus qdammodo Judæorum clamore Xtm tradiderit flagellandum, neq enim id ipse fecit, ss factum id fuit jussu eq, alij Eglistæ dicunt, q ipsum flagellaverit, solebat enim fieri v virgis v flagellis, et postremum illud magis q. inhonestum erat, et in servis, et vilissis houm fiebat, unde patet q indigne habitus fuerit Xtus, et interdum cædebant p plateas, interdum domi, ex contextu patet, factum hoc fuisse in conclavi aliquo ptorii, et st q putant flagellaoem talem pcedere solitam fuisse crucifixoem ad extorquendam npe confessoem, debuit hoc fieri in Xto scdm pphiam, eq tergum debebat pcuti Es: 50. et in eq corpore debebant ee vibices ad nram sanatoem Es: 53. qa sc. antea detrahi solebant vestes, ut nudi cæderent, et ex seqq. videt colligi poe Pilatum id fecisse ad movendam commiseraoem, atq adeo bono fine, ss qa Xtm innocentem pnunciaverat; non fungit hic boni Judicis officio, eq erat innocentem defendere contra rabiem Judæorum, et ita dum ab una parte hoibus, simul deo et consciæ qdammodo satisfacere vult, plicat et osten-

dit

dit verum ee, q Xtus dixit, neminem poe duobus Dnis servire deus postulat cor integrum, vetat in judicio prosopolepsiam, et uti injustum vult damnari, ita justum absolvi, q lex non tm in verbo scripta exstat, ss ipsi conscia inscripta e, neq excusat si bonam habuerit intentoem, n st enim facienda mala ut eveniat bonum, et oes actoes bona ee debent, atq adeo tam media quam finis. Cap: 19.

Et cum eo usq transilvisset fines justia, n erat fere in ipsius ptate impedire quo minus Xtus expositus eet varijs injurijs militum et astantium, hi q ut videmus v. 2. varie illi illudunt, dum illi ut reo illorum criminum affectati npe regni et gloriaois q sit filius dei, coronam illi spineam imponant, purpurea veste induunt, salutant ut regem et colaphis cadunt; q coronam attinet, erat illa insigne regum, et v diadema v fascia aliq candida etc. hic ex spinis, qoo ostendere volunt miserum, hunc et vilem hoem regem videri voluisse, et dignu ppea q deridendus ppinetur orbus, ludicra corona, q simul tn gravis illi erat et cruenta, ita ut in ea quoq eet qdammoo signum maledictois illius q pp peccum terris denunciavit deus Gen: 3. ut spinas et tribulos ferret; In eo n subsistunt, ss vestimentum purpureum illi circumdant; Matthaeus dicit chlamidem coccineam, q etsi accurate loquendo aliq raoe differant affinitatem tn inr se habent, et ut qdam putant, potuit misceri ex illis color, v pmiscue ob affinitatem noa mutari, erat autem et militum vestis, et duces sagum gerebant ac paludamentum, illud vestimentum q Xto induebant, erat insigne ducum ac regum, q purpura ornabantur, et notum e, et p hoc quoq vestimentum volebant illudere illius de regno

v: 2.

gno suo ut putabant jactatoi. Deniq verbis quoq illis illu-
dunt, dum χάιρε illi acclamant ut Regi, notum enim ē ita
salutari solitos Reges cum intrarent, χαῖρε ave Cæsar etc.
Alij Eglista addunt, q coram ipso genua flexerint, ad testandā
ludicro modo debitam Regi huic ludicro putabant veneraōem
et subjectoem; in hisce oibq dīam agnoscere debemq pvidiam,
et uti Cajaphas insciq pphetabat, ita quoq hi, inscii q. ppheta-
bant et inauguraōem xti adumbrabant, revera enim xtq coro-
nari debebat Ps: 21. Cant: 2. aliisq locis, n corona aliq tali,
qli solent ornari Reges terrestres, sz gloria et honore ut ē Ps: 8.
q gloria ē gloria eq dīa, q illi competit ut Regi gloriæ Ps: 24.
et in opibq illis sita ē p q xtq fuit demonstratq Rex ille Regū
et dnq dnorum, q hic recensere plixum eet, purpurea quoq
veste Rex hic ornatq fuit, qndo ipsiq Majestatem et Regnum
sanguine et suo obsignarunt tot Martyres, imo qndo color
sanguinis xti tinxit vestes xtianorum, ut ita loquar ad illo-
rum sanctificaōem et justificaōem, ut illi sint xti quasi vesti-
mentum et ornatq, nam color purpureq et coccineus ex sanguine
fit ostrorum et vermiculorum, qmdm et xtq vermis dicitr Ps: 22.
Deniq salutaō illa et adoraō typq fuit salutaōis illiq et adora-
toris angelorum et houm, q illi et in eq noe genua flectunt et
confitentr ipsum ee dnum ad gloriam patris ut ē Phil: 2. hæc
enim vox ē, q sonat in Ecclia Jehova Rex noster 77. legislator,
77. judex nr, ille salvabit nos Es: 33. forte et illud notari meretr,
q id fecerint milites ut adumbraretr xtum mxe coronandum, ve-
stiendum purpura, salutandum et adorandum à militibq, hoc ē
à talibq q sub signis Regis et ducis xti certant bonum certamē
induti πανοπλία dei, et ad sanguinem et mortem, qmdm Apli

abiq

ubiq; xtianismum considerant ut militiam et certamen, et Ps: 110. xto pmittit pplus spontaneus in die strenuitatis ipsius. Cap: 19.

Atq; uti ea raõe xto illuserunt et ludibrio exponere voluerunt vanam eius ut putabant gloriaõem, ita addunt σα-πίσματα p illa etsi point et illgi plaga q fiunt virgis v baculis, hic tn videntur alapæ illgi quas inflixerunt genis eius uti innuunt alii Eglistæ, q raõe ostenderunt reliq illi non convenire ex sua sentia, nisi ut deridendus ppinetur, hæc verò illi verè deberi, cum ipse tam vilis hoo sibi arrogaverit regnum, et hoc pphia quoq; pdixerant, ut disertè Malach: cap: 5. n sine caa autem nec sine mysterio alapæ illi inflictæ fuerunt, notum est servos manumissos p inflixoem alapæ, atq; ita liberos factos xtus assumserat formam Servi illam deponere debebat, et noen accipe supra oe noen Phil. 2. id est q hic fit e q. pparao ad manumissoem ex servitute, uti revera nobis qq; q eramus servi diaboli et pecci, parta fuit hac raõe libertas ut notavit Prudentius.

His ita factis Pilatus exivit ad Judæos et eduxit Jesum, declarans se n in illo caam invenire ut e v. 4. eduxit autem illo habitu ludicro et contemtus pleno ut e v. 5. eo fine ut videtur ut moveret commiseraõem inqens Ecce homo, npe nullam n tm xtus culpam confessus fuerat etsi castigatus, sed nullam ipse examine instituto inveniebat: Hoc de xto testimonium nerium erat, debebat enim patere q clarissè ipsum nulla sua culpa mori, ut illgeremus peccum in eo non fuisse, q venerat ut tolleret pecca 1. Joh: 3. v. 5. debebat ille, q n noverat peccum, peccum p nobis fieri ut nos fieremus v. 4.

in

in ipso justitia 2. Cor: 5. debebat solvere q̄ n̄ rapuerat Ps: 69. et p̄ nobis dare □ ☋ ✗.

Habitus autem ille tristis et spēs commiseraōem excitare apta nata erat, hinc dicit Ecce homo, videt eo ipso id scāre voluisse, hunc hoem jam si vana fuerit ēg gloriāo poenas dedisse vanitatis suæ, et dignum potiꝰ commiseraōe q̄ odio et ira, multo magis cum nullam ipse in eo caām invenerit, ꝑtereà hoēm illum vocans, docere vult æquum ēē, ut hoēs hoīs commiseraōe tangant, hoc humanum ēē, etsi p.d. Deꝰ voluerit ea raōe illum in conspectum Judæorum ꝓduci, ut tandem illgant illi convenire coronam et vestem regiam, debebat enim hoc expiri paulo post q̄ndo considens ad dextram Dei et coronatꝰ rex erat coronaturꝰ et regem se demonstraturꝰ in medio hostium suorum, ut in medio hostium, regio q. habitū indutꝰ consistebat, ita & alia st̄ consilia dei, alia hoūm, Pilatꝰ id faciebat, ut sedarent animi Judæorum in furorem acti, hoc spectaculo existimans illis jam satisfactum ēē, neq̄ enim posthac à tali hoē seditoēm ꝯ tumultum exspectandum ēē, et se saltem nihil metuere majestati Cæsaris, quo nōe ipsum tradiderant, et hic quoq̄ habitꝰ contemtibilis n̄ obscurè à ꝓphis ꝑdescriptꝰ fuit, debebat ēē contemtibilis, nulla in ipso debebat ēē spēs, ut videre ē Ps: 22. Es: 53. imo debebat luere ipse crimen læsæ majestatis dīæ ꝓ nobis, hinc ea raōe tq. reꝰ læsæ majestatis Cæsaris ludibrio expositꝰ fuit.

Ꝟ: 6. Sed frustra fuit Pilatꝰ n̄ poterat emolliri aiti in rabiem animi, clamabant potiꝰ Pontifices et ministri, Crucifige, Crucifige, ut ē Ꝟ. 6. certo q̄ndo qs semel impudiæ fines transivit

Cap: 19.

transivit, postea graviter impudens ē, q injustus ē, ubi occāo occurrit, fit injustior, et ubi conscia cauterio p̄secta ē, et mens reprba, ut n̄ amplius timor dei in ea p̄sideat, utq n̄ satis discernat bonum et malum, nil tam p̄t ēē injustum, iniquum et crudele ad q n̄ hoō poīt p̄gredi, qq n̄ poīt patrare, hinc Judaei hi n̄ tm̄ hoc spectaculo n̄ fuerunt à proposito suo abducti, ss magis quoq exacerbati, et si caām inqramus fortè hoc fuit, q cum exspectarent illo tp̄re Regem et sperarent sé spe sua potituros, nunc q. Romanum Praesidem sibi illudere putarent, q tali habitu ipsorum Regem ipsis exhiberet, poterat id enim inr̄pretari derisoēm spei illius de Rege et regno, et hinc videntur q. magis furiati fuisse et valido clamore ad crucem illum postulasse, nescientes revera ipsum ēē crucifigendum ut Rex fiat, nam pati ille debebat et ita intrare in regnum sedm p̄phias ut ipse docet Luc: 24. obediens fieri debebat usq ad mortem crucis, anteq accipe poēt noēn supra oē noēn, et fundamentum regni debebat ēs ēē veritas et justia, nec veritati nec justiae diae satisfacere poterat, neq ipse justificari ac justus servus ac sponsor declarari, anteq damnatū in ipso peccēum ēēt, atq anteq ipse in ligno factus maledictio, hinc nescientes serviunt Judaei hi consilio dei, et ipsorum ignoria et p̄judicium faciunt eo, ut fiat in xto q tum officium ēs reqrebat, tum consilium dei p̄definiverat, volebant enim hunc crucifigi, qa offendebant ipsius spe, et q in ipso inveniebant, n̄ conveniebant cum p̄versa idea, q de xto sibi formaverant, qa illi falsam habebant Messiae ideam, verum Messiā n̄ agnoscebant, ss crucifigi volebant, et verus Messias revera crucifigi debebat, etsi id illi nescirent.

Pila-

Pilatus videns se spe sua excidisse, et Judaeos perseverare in illo conatu et desiderio mortis Jesu, quem tamen ipse innocentem judicabat, eorum potestati illum committit, ut ipsimet et quem mortis reum judicabant, sumerent et crucifigerent. Quidam hoc per irrisionem dictum putant, ut et illud cap: 18. v. 21. q. dicere vellet, se non posse innocentem crucifigere, et cum sibi judicium sit commissum, oportere ut secundum veritatem judicet non secundum ipsorum beneplacitum; quod si illi haberent potestatem judicandi et occidendi, posse ipsos quod videatur agere, nunc cum ea careant, non debere illos postulare, ut ipse sit executor alienae sententiae, quod nullo jure nixam putet, se enim nullam in ipso reperire causam, sed puto Pilatum non per irrisionem hoc dicere, sed ex animo, ut supra cap: 18. prolixius visum, eumque respicere ad αὐτονομίαν in iis quae spectabant ipsorum religionem, Et hanc esse ipsius mentem, se non invenire causam propter quod in suo judicio mortis reus sit secundum leges Romanorum, secundum quas sibi judicandum sit, si vero ipsimet secundum suas leges, quas se ab ipso Deo accepisse dicant reum illum putent per se licere ut utantur illa potestate quam Caesar ipsis reliquerat, aut eum sumant et crucifigant, ea enim ratione culpam in ipsos recidere, si innocens sit Jesus, non verò in se, se nolle habere partem in morte justi, atque etsi illum flagellaverit, vel ut emolliret ipsorum saevitiem, vel ut extorqueret confessionem culpae, adduci tamen non posse, ut illum crucifigat, quem insontem judicet, et hac in re sanè justitiae documenta probet, ostenditque quantum non tantum valeant justae leges et boni mores, qui adhuc obtinebant apud Romanos, sed et quanta fuerit vis conscientiae in ipsis gentilibus, quae utique omnes docet insontem non esse condemnandum, quae in re certè multos Christianos nomine Judices antecellit, et contra eos testabitur

in

in ultimo judicio, q si poīnt mereri aliorum favorem, vel lucri aliqd sperare ex condemnaōe justi v̄ absolutōe injusti, parum attendunt ad legem v̄ naā v̄ scriptum in verbo dei, et p.d. obominaōi st Jehovæ ut Salomo ait. Cap: 19.

Judæi cum hæc audirent, noluerunt videri magis injusti, quam Pilatus ut videre ē ✗. 7. hinc refellere se pōe putant id q dixerat Pilatus, npe q n̄ inveniret in ipso culpam, hinc respondent ipsum oīnō reum ēe sedm legem suam, si fortè ipsum innocentem judicet sedm leges Romanorum, se habere legem sedm quam mori debeat, npe qa se fecerit dei filium, revera blasphemi debebant morte puniri ut et seductores ppli sedm legem dei ut videre ē Levit: 14. et Deut: 13. Deus enim ē Zelotes gloriam suam n̄ vult alteri dare Es: 42. n̄ vult nōen suum invanum ferre Exod: 20. ss uti hoc verum erat, ita falsū erat xtm ēe blasphemum v̄ seductorem ppli, neq enim is blasphemus ē, q dicit se filium dei, ss q falso dicit, ita ut se faciat deo æqlem, hoc enim modo illgebant Judæi ut vidimus cap: 5. et 10. noverant ipsi Judæi Messiam vocandum ēe filium dei ex Ps: 2. noverant deum habere filium ex Prov: 30. imo nosse poterant, Messiam ēe Davidis Dnum, unde ipsos convicit xtus Matt: 22. et Luc. 20. ss illa p cæcitate sua n̄ illgebant, et hinc xtus ipsis exprobravit, q verbum dei n̄ habeant manens in se, putabant enim hoc repugnare unitati dei, q tn̄ illi n̄ repugnare agnoscere debebant, si qdem deus id testetur; ✗: 7.

attamen

attamen superat tm̄ inquirendum, an non aliqs ꝓponat in Scrā tq. filius dei, q deo æqlis sit, q ꝑle deprehendet, q Scrās scrutabit, Et n̄ dicebat hoc tm̄ xtus sz ꝓbabat miraculis, et porrò ꝓbaturus erat, ut sæpius in hoc Eglista vidimus, verum ex hoc modo loquendi satis videt confirmari q ipsis à Cæsare relictum sit jus vivendi sedm̄ suas leges, ē enim ac si dicerent, Cæsar reliqt nobis ἀυτονομίαν, an autem contra leges nrās qs peccarit et sedm̄ eas dignus sit morte, nrūm ē judicare, aut sufficit hoc à nobis judicari, et quærendi nobis de te apud Cæsarem caām dabis, si neges nobis id q concessit Cæsar, mori ut blasphemus et ut seductor ꝓpli debet, apparet hinc q̄ntm valeat odium et pravi affectus, impr. si ꝓtextu aliquo juris se tueri pnt, talibus in casibus solent hoēs malitiæ suæ ꝓtexere jus imo caām dei, adeo ut vel putent deo officium ꝓstare, si innocentes occidant ut vidimus cap: 16. v̄ saltem alijs ꝑsuadere velint se ex conscia agere, cum tn̄ mxē obsequant pravo aīo suo, ita superstitio plerumq crudelis ē, q ipsi Gentiles agnoverint, unde illud Lucretij, Tantum Religio potuit suadere malorum, in Judæis hisce reverà n̄ amor dei et verbi ēus ac legis, sz amor mundi caā erat odii adversus xtm̄, n̄ respondebat ipsorum exspectaoi, n̄ vocabat ad mundanas delicias et voluptates, sz ad crucem, contemtum mundi, et reprehendebat ipsorum vitia, hæc vera hus odij caā, n̄ verò Zelus ꝓ lege dei, quem tm̄ ꝓtexebant verbum dei torquentes ad ꝓpriam ꝑniciem, noverant enim aliàs deum sæpius apparuisse spēe humana, ut inde colligere potuissent illum ꝓlusisse manifestaoi in carne de q̄ toties ꝓphæ.

Interim

Cap: 19.

V: 8.

Interim hoc metum excitavit in ãjo Pilati, eumq; adegit
ut novum examen eõ rei institueret, ut videre ẽ v. 8. et
seqq. nõpe q dixerat se filium dei, ad hoẽm gentilem attonitũ
reddebat, illi enim diis et filios tribuebant, putabant eos
ex coelo in terras descendere, et inr hoẽs versari, itaq; for-
tè cogitavit Jesum ẽe talem dei filium in quo confirma-
re ipsum poterat fama miraculorum eõ accedebat somnium
uxoris, animi constiã q conspicua erat in xto, et forte ma-
jestas in vultu aliaq; similia, hæc apta nata erant metũ
incutere Pilato, cui ñ poterat ñ res illa saltem dubia
ẽe, an ñ verè sit filiꝰ dei ꝑiculi plena, si enim fieret
θεόμαχος et θεόκτονος paratam sibi ẽe numinis vin-
dictam et exitium, Gentiles enim deo tribuebant ἔκτικον
ομμα vindicem oculum ac manum qq, impr. q habebant
ab ipsis ꝓ vindicibꝰ scelerum, judicari debebant vindices
θεομαχίας talis, videbat ẽ illi difficilè contra stimulũ
calcitrare, aut cum partim Cæsaris offensoẽm, partim Ju-
dæorum furorem metueret ab una parte, ab altera parte
dei vindictam ñ poterat ñ anxiꝰ et timoris plenꝰ ẽe, ti-
mor enim ẽ is animi affectꝰ q orit ex intuitu aliẽꝰ mali
imminentis, q quo majus ẽ, eo magis timet, nullum autem
majus ẽe põe q dei iram et vindictam, ipsa conscia docet.

Effectꝰ ẽ metꝰ illiꝰ erat novum examen, ingrediebat
iterum in ꝓtorium cum Jesu, et q̃rebat unde ẽet, eo no-
tat origo aliẽꝰ, et innuit Pilatum voluisse scire an reverà

filiꝰ

filius dei et ex coelo sit conf. Matt: 21. v. 25. et seqq. ita ubiq Xtus dicit venisse ex coelo Joh: 3. 1. Cor: 15. q̄ interrogaõ satis pbat Pilatum dubium fuisse, atq inde ortum hunc metum q suspicaret fieri pōe ut aliqd veri subsit illi Xti de se testimonio, qōo ostendit se n̄ oī sensu numinis vacuum ēe, et pbat id q Aplus dicit, q noverint Gentes dei δικαίωμα, q q talia faciant, digni sint morte, et q conscia testet de ope legis Rom: 1. et 2. qōo hic hoō melior adhuc ē multis noētenus Xtianis, q modo hoībus placere point parum pensi habent an deum offendant, et qui sæpe nec deum, nec hoēs timent, ut ē in Eglio modo suis obseq affectibus point, hoc judices, hoc oēs hoēs decet, q hic cernimus in Pilato, ut ape in re dubia debitum examen instituat, ne temere qcq agant et deo rebellent.

Sed n̄ dedit illi Xtus responsum, p.d. ita existimandū ē Xtm sapienter oīa, et nil nisi justissis de caīs fecisse, q caā fle inveniri videnr pōe saltem q̄dam, s. Jesum s. Pilatū spectemus; Jesum si spectemus, ille cum ēet in forma dei, et se ipsum sine sacrilegio pōet deo æqlem gerere ut erat, se ipsū exinaniverat, et n̄ tm̄ similitudinem hoīs ss et formam Servi assumserat, et ita occultabat majestatem suam velo carnis ut videre ē Phil. 2. itaq durante tpre exinaniōis n̄ conveniebat ut ita aptè v̄ diceret, v̄ opibus pbaret et demonstraret divanitatem suam, pati enim debebat anteq intraret in gloriam, purificaōem peccorum p se ipsum facere, antequā consideret ad dextram majestatis in coelis, et Heb: 1. et 3.

hinc

Cap: 19.

hinc silere debebat adhuc et postea demum glorificari ea glo-
ria q habuerat ante jacta mundi fundamenta ut vid: cap:
17. conf: et Phil: 2. v. 8. et tum debebat q paucis ex coelo
dicebat antea hic e filius meus Matt: 3. dici publicè debebat
enim p resurrectoem ex mortuis demonstrari filius dei in potia
Rom: 2. qndo Deus ad illum dicebat, Tu es filius meus, hodiè
genui te Act: 13. et iterum in exaltaoe eus in coelum ut vi-
dere e Heb: 1. et 5. capp. et porrò p effusoem Spus. S. et pdi-
caoem Eglii, ss nunc q. tps silentij erat et mysterium hoc ad-
huc tacitum; Si Pilatum spectemus, erant qqs silendi caae,
indignus enim erat, q tam contemtè dixerat antea, v saltē
tam negligenter qd eet veritas, et retro se verterat potius q
ut veritatem cognosceret, et q metu magis houm q dei tangebat,
n merebat ut deus illi se patefaceret, et ita solet interdum
deus tacere ad houm inrrogata et eorum curiositati n dare
successum, hoc n tm obtinet in precibus impiorum q ubi ex
concupiscia pveniunt n exaudiunt Joh: 9. et Jac: 4. nisi in-
terdum ad Dei gloriam, piorum commodum et impiorum convi-
ctoem, ss et in studio scia q pficere vult in cognioe veri-
tatis, n ex amore veritatis n semp illuminat ut cognoscat
veritatem, ss tales plerumq evanescunt in suis raociniys;
contra timor dei e initium verae sapiae et timentibus se se-
cretum ac foedus suum revelat deus Ps: 25. et 111. hinc supra
audivimus ipsum xtm docentem, si qs velit facere voluntatē
Patris, cognoscat de dra, an ex deo sit cap: 7. Et qd mirū
deum n spr respondere stulto scdm stultiam eus, cum id nec

utile

utile nec licitum sæpè sit hoibꝰ, ut monet Salomo, et hæc rão ē efficacia erroris in illis q̄ n̄ amant veritatem 2. Thess. 2. Prætor Pilatꝰ debebat ēē instrumentum injustæ mortis Xti in-fligendæ ipsi à Gentilibꝰ æq ac Judæis, et ut Gentilis poterat à Xto relinq in viis suis eo q̄ dictum fine ut verificaret ꝓphias et fieret q consilio dei definitum erat, atq adeo si qs responsum à deo exspectare velit, oportet ut humiliter ex amore et timore dei ipsum inrroget, et si ita ubi nobis deē petimꝰ à deo sapiam, eam dabit sine exꝓbraõe Jac: 1. et ita in luce ipsiꝰ videbimꝰ lucem.

V: 10. Silentio hoc offensꝰ fuit Pilatꝰ V. 10. indignum enim putat sibi ñ responderi q habeat ptatem vitæ et necis, hic p. statim mutatio in ipso, anteà cum audiret de filio dei me-tuere incipiebat, nunc ubi putat dignitatem suam lædi ira-scitꝫ et supbè insultat Jesu, ostentatq ac jactat ptatem suam, unde p. metum illum n̄ fuisse verè timorem dei, q facit ut hoõ semp timeat, ne se. contra ipsum peccet, ss metum aliquem subito ex pversis caīs natum, v̄ saltem n̄ satis radicatum, et ille affectꝰ eam ob eaam expellitꝫ statim p aliam vehentiorem supbiam npe, eꝰ mxa ē in hoē vis, et hoc commune habet Pilatꝰ cum impiis et speatim cum hoibꝰ in dignitate positis, in impiis sæpè fieri solet, ut accipe videantꝫ bonos aliquos et lau-dabiles mores animi, ss q fle iterum evanescant, qprimum re-pugnant illorum caæ, illis cupiditatibꝰ, qbꝰ mxe obnoxii st, ita ut qndo id abnegandum in exercitio virtutis v̄ religois q mxe adamant, tum fle pietati nuncium mittant, et qd attinet

eos

Cap: 19.

m q autoritate pdati st, illi dignitatem suam plerumq tanti faciunt, ut n tm alios hoes, ss ipsum Deum et religoem p illa contemnant v illi ministrare velint.

Inde & pficiscebat impius ille ad xtm sermo, an nescis me ptatem habere te crucifigendi et absolvendi, in eo sane oblivi, scit ptatis suæ Pilatus, habebat ptatem judicandi, atq adeo cru, cifigendi reum et dimittendi insontem, ss n p lubitu occidendi v dimittendi xtm, cum enim nullam se in eo caam repire sæpius testatus eet, utiq jus nullum habebat innocentem illum cruci, figendi, ἐξουσία enim e pprie legitima ptas nixa jure, et hoc solum convenit hoibus cuncunq et sint autoritatis, n vero arbitraria ptas, in ea e apta abnegao dei, neq pnt eam jure et sine peccto conferre in ullum liberi ppli, qa ipsi eam n habent, et injurii in se et suos st, si subjiciant se arbi, trariæ alicus ptati sidm naæ legem et ordinem dei oes in au, toritate positi, debent ee ministri dei ad defensoem bonorum et ultoem malorum Rom: 13. atq adeo pstat de se n nimis alte sentire, ss semp cogitare ee ut loqt Salomo Altum supra altos, hoc ipsi Gentiles cum n ignorarent, impie et impruden, ter ac incogitanter loqt Pilatus, imo se ipsum ea raoe psti, tuit, cum talia verba latronem potius q æquum judicem dece, ant, vetabant leges Romanorum innocentes occidere, neq ac, cepat à Cæsare ptatem crucifigendi insontem, ss ira et sup, bia caa erant, ut ita loqueret, qmdm sæpe tales affectus faciunt, ut hoes ea loquant aut agant q ipsos abducant in contemtum, attamen commune hoc habebat cum multis eorum

qui

qui in dignitate st̄ positi, q̄ p̄tatem metiri potiā solent, et ubi putant dignitatem suam lædi nullam juris et æqui raōem habent, miseri humonciones, q̄ n̄ cogitant ēē se martales et sistendos Dei tribunali tq. supremi Judicis, et ēg judicium sedm veritatem ē ut ē Rom: 12. teste ipsa consciā. Certè Pilatus suo se ore condemnat si enim habebat p̄tatem crucifigendi et dimittendi, injustus erat, q̄ illa p̄tate n̄ utebat, et xt̄m quem innocentem pronunciaverat aliquoties, n̄ dimittebat.

X: 11. Jesus q̄ hucusq̄ tacuerat, cum hoc audiret silentium rupit X. 11. ipsiusq̄ superbiam comiter ss efficaciter simul redarguit, vocans ipsum ad p̄tatem superiorem et ostendens q̄ ab ea oēm suam p̄tatem accepit. Ostendimus anteà convenisse statui xti ut gloriam suam occultaret, atq̄ adeo ea de caā responsum n̄ dedisse, ss q̄ in ppria caā tacebat, in caā Dei os solvebat in ēg glorificaōem, committebat Pilatus crimen læsæ majestatis dīæ, q̄ n̄ agnoscebat suum, oīaq̄ imperia à deo ēē, ēgq̄ imperio subjecta, q̄ raōe ostendit, magis nos debere Dei q̄ ppriam gloriam ad ajum revocare, reus erat sedm legē n̄ tm blasphemus, ss et q̄ blasphemiam audiebat, et n̄ indicabat, et revera postulat majestas dīa, ut nil tanti faciamus q̄ Dei gloriam, ss contra plerumq̄ evenire solet, tacent plerumq̄ hōes, ubi læditur nōen Dei, pprii nōis existimaōem et cum periculo vitæ defendunt.

Sed res ipsa quam Pilato pponit et ppendendum dat, hæc ē, q̄ nullam adversus ipsum p̄tatem habeat, nisi ea desup data eēt, ita revocat ipsum ad oīs p̄tatis autorem Deum, agnoverunt ipsi Gentiles à deo imponi rectores pplis ex Διὸς εἶναι βασιλέας à Jove ēē reges etc. hinc Philosophi illorum hoc quoq̄ regibus ubiq̄ inculcāt et principibus, ut oīa cum Deo ordiantur, qmdm eam ob caām solebāt

quoq̄

Cap: 19.

quoq auspicato ordiri impia, imo illi saepius eligi q auspicio ali-
quo aut augurio indiciove divinitus designari videbantur, uti
Scra hoc ubiq inculcat, deum reges extollere et deponere etc.
p ipsum reges regnare, ab ipso ee oem ἐξουσίαν 1. Sam: 2. Prov.
8. Dan: 4. et Rom: 13. Hoc & Pilatum quoq vult cogitare
Jesus suum impium n tm à Caesare ss à deo qqs pendere, atq adeò
n ee ἀνυπεύθυνον, et hoc eo faciebat, ut allgeret se & n habere
ptatem crucifigendi et dimittendi p lubitu, ss crucifigendi reum
et dimittendi insontem, si enim à deo e ἐξουσία ois, oes quoq
q habent ptatem, p eam ministrare deo debent Rom: 13. illi
n ministrant ss abominaoi st, q condemnant innocentes et ab-
solvunt nocentes, siqdem deus justus e, et oia eus judicia justa,
verum n hoc simplr innuit, q ptas ipsius sit à deo, sed q nul-
lam sit habiturus ptatem contra Jesum, nisi ea data eet à
deo, uti enim p providiam deus constituit ptates, ita quoq non
sine providia eus singulari fiebat q xtus traderetur in manus Pi-
lati, ss hoc consilium eus et manus pdefinivere etc. Act: 2. hinc
id pdixerat quoq p pphetas suos, neq enim fieri poterat, ut
xtus eet Sacerdos et se ipsum offerret in sacrificium grati
odoris nisi à deo vocatus fuisset Heb: 5. et sedm patris vo-
luntatem se ipsum vltariè obtulisset p spm aum Heb: 9.
Et hoc e q pcipuè notandum e piis quoq q n tradantur in
manus impiorum, nisi sedm dei sanctum consilium, atq adeò
qndo cogitant sine eus vltate ne pilum qdem de capite suo
poe cadere ut docet xtus Matt: 10. norunt et oia mala in
bonum sibi ee vertenda, et hoc ipsis solatio e, et ad patiom mo-
vere pt, ut cum xto dicant, si pote transeat poculum hoc, ss
n ut ego verum ut tu vis, unde orare spr jubemur, fiat vltas tua.

Sed

Sed n̄ hoc solum dicit ss simul eo argto pbat Pilatum pec-
care, ita tn̄ ut majꝰ sit Judaeorum peccum, et in spēe Judae, q̄ndo
enim dicit illorum peccum ēē majꝰ, utiqꝫ illum quoqꝫ pecci reum
pnunciat, et hoc ex dictis evidens ē, q enim in judicando n̄ cogi-
tat, se dei nōe exercere judicium, et n̄ ita scdm vltatem dei
judicat, ipsiqꝫ caā veritatem ut deo pōit reddere raōem, et
ut n̄ eo fine consciam, et si id habeat verbum dei consulat, is
utiqꝫ dei dnium ac judicium abnegat tacitè saltem, imo q quem
innocentem pnunciat n̄ dimittit, n̄ tm̄ peccat, ss ut diximus
ē αὐτοκατάκριτος, Veruntn̄ majus erat peccum Judae et
Judaeorum, illis enim dederat deꝰ verbum suum n̄ verò Gentibꝰ
quas ire sinebat in vijs suis Ps: 113. Act: 14. hinc peccum
illorum majus erat, inr̄ illos qqꝫ docuerat xtꝰ, miracula fecerat,
et si scrutati fuissent Mosen et pphas, potuissent illum nosse et
agnovisse p vero Messia, q̄ndo ei illum n̄ tm̄ n̄ agnoscebant, ss
et psequebant et tradebant in manꝰ Gentilium, p.d. horum peccum
majus erat et mxum discipuli, q ē ppinquo xti dram audiverat
et opa viderat, unde supra xtꝰ docuit, q n̄ fuissent peccaturi, si
ad ipsos n̄ venisset, et q ideo ipsorum peccum majꝰ sit, qa pu-
tabant se ēē videntes vide Joh: 9. v. 39. 40. et 41. et 12. verum
hic difficultas oriri poēt, qōo illi peccaverint, cum tn̄ executi
fuerint consilium dei; ss haec sibi n̄ contrariant illi ita n̄ co-
gitabant ut ē Es: 10. et deꝰ sanctè pt pmittere q impii hōes
faciant, atqꝫ adeò consilio quoqꝫ suo se pmissurum decernere,
neqꝫ enim deꝰ, etsi pmittat malum, ideo tn̄ eꝰ ē autor, ss ipse
hōo, q liberè contra legem dei facit v̄ n̄ facit q vetitum v̄ pceptū
ē, atqꝫ adeo reꝰ ē, q̄ndo transgredit legem dei, ita tn̄ ut eo gra-
viꝰ qs peccet q majorem habet occaōem cognoscendi vltatem et le-
gem

gem dei, unde Xtus servum illum duplis plagis dignum dicat, qui
voluntatem dei cognoscens illam non facit Luc: 12: v. 47. utriq; Et
peccaverant. Cap: 19.

Pilatus quoq; aeq; ac Judaei, sed hi magis, ita ut Xtus dum
ipsum redarguit, id ita tamen faciat ut severitati sit mixta
aliqua lenitas, ut nempe Pilatus non exacerbaret sed aedificaretur
et audiens se tamen esse peccati accusari, de emendatione cogitaret.

Et quis Effectus eius fuerit docet v. 12. ab eo tempore quaesivit v: 12.
eum absolvere, varias hic mutationes animi deprehendimus
in Pilato, jam innocentem pronunciat, et Judaeis vult permit-
tere, jam ad Herodem mittit, jam flagellat et ostentat ut
commiserationem moveat, jam iterum ipsum Judaeis permittere
vult, paulo ante irascebat, nunc iterum dimittere studet
postquam illa audivisset ex Xto, signum hoc erat animi nondum
plane injusti, sed in quo superant honestatis aequitatis ac ju-
stitiae igniculi, imo et sensus aliquis pietatis erga deum, persua-
sus enim antea de Xti innocentia, nunc admonitus de peccato
et de Dei supereminentia tangitur sensu Numinis, neque à se im-
petrare potest, ut hominem quam innocentem deprehendebat con-
tra conscientiae suae dictamen et judaeis morem gerat, sed potius
illum dimittere studet et absolvere, quod in re sane melior
erat, quam sunt multi ex iis qui sunt in ἐξουσία, qui se putant esse
supra leges ~~[illegible]~~ et supra aliorum ho-
minum judicium, imo saepè supra leges divinas, hinc corripi no-
lunt, et male plerumque cedit, si quis peccati illos arguat, ita
ut plerique Aulici eo sint gratiores quo magis assentari
possunt, quamdiu Joanni mortis causa erat, qui Herodem redargueret

Pilatus

Pilatus tn̄ hoc n̄ ægre tulit, agnovit p̄tatem superiorem, et de ea monitus innocentem voluit dimittere, sed notandum q̄ dicatur illum studuisse Jesum dimittere, q̄ in re n̄ egit satis cordatè et ut decebat justum et tenacem ꝓpositi judicem, notatur enim eo q̄ viderit hoc cum aliqua difficultate conjunctum ēē, hincq̄ q̄sivit, et varia consilia ajo agitavit, qōo poēt illum dimittere ut justiæ et consciæ suæ et simul Judæis ac Cæsari satisfaceret, q̄sivit enim commodam occaōem sine damno et p̄iculo ulliqve offensōe dimittendi ipsum, cum debuisset illum sine ulla prosopolepsia dimittere et Deum potius quàm hōes timere, et in eo ita habemus instar hōis mundani, sed in quo supē adhuc aliqs metus Numinis, quorum ea indoles ē, ut velint simul Deo et mundo servire, atq̄ ita duobus Dn̄is, q̄ tn̄ fieri n̄ pōe docuit Salvator, vere pii ē n̄ claudicare in utramq̄ partem, sed recta via incedere, et semp̄ agere sedm̄ judicium de Dei vltate et causæ justitiā

Hoc cum observarent Judæi, alium arietem admoverunt, clamarunt enim, q̄ si hunc dimittat n̄ sit amicus Cæsaris, confirmant id q̄ dicunt, q̄ Cæsari contradicat q̄ se regem faciat, antea dixerant, habemus legem, nunc, n̄ es amicus Cæsaris etc. ē q. dicant flectere si nequeo supos Acheronta movebo cum Junone, hi enim hōes utiq̄ iniquo ajo ferebant imp̄ium Cæsaris inviti subacti erant à Romanis, et nil magis desiderabant quàm ut liberarentur à jugo illo; ꝓterea exspectabant illo tp̄re Regem sedm̄ ꝓmissōem, ubiq̄ enim is ꝓmissus erat apud ꝓphas, imo talem Regem, q̄ Gentes ōes Judæis subjiceret, et Cæsarem ōesq̄ Reges de throno deturbaret, et hi tn̄ ubi è re videtur ēē et convenit cum pravis illorum affectibus contra aj sui sentiam vindices

q.

q. st majestatis Cæsareæ, et simulant se amicos Cæsaris, imo ita fidei ac spei suæ ac pfessois de regno Messiæ obliviscuntur ut se ipsos damnant qndo dicunt illum contradicere Cæsari q se regem faciat, nam ipsimet Messiam suum regem faciebat, neq poterat verg Messias n ee rex, illum q qsqs sit, ut rebellem hic damnant, ita sanè faciunt hic q e Es: 28. foedg cum morte et inferno et alium q Messiam dotant Ps: 18. q in re exhibent typum impiorum, q nil habent tam sanctum q n cupiditatibg suis subjiciant q ipsam religoem ut illis satisfaciant, abnegant, ss p. quoq ex dictis his, q n meruerint ut haberent illum regem, quem accusabat crimine læsæ majestatis Cæsareæ, eqq requiem postponebant regno Cæsaris, ss contra merebant ut scdm pphias dispgerent p oes gentes, subeentq impio gentium, et ut pplg principis advenæ quem tanti videbant facere, urbem et rempublicā illorum everterent, et justa e apud Deum talio, justum est p q qs peccat p id puniat. Certè gravissum peccum e ipsam religoem, ut v hoibg placeas v concupiscia satisfacias posponere et negligere v abnegare, hoc n pt nisi justa vindicta et poena expiari q expti st Judæi.

Cap: 19.

Sed Pilatg qqs ostendit se hoes magis vereri quàm Deum V. 13. audiens enim hæc verba eduxit Jesum et consedit in tribunali in loco q dicebat Λιθοστρωτος Hebr: גבתא ex nexu satis p. hæc verba caam fuisse cur educeret Jesum, adeo ut id n fecerit ob aliam raoem, quàm ne pderet favorem et amicitiam Cæsaris eqq incurreret iram et indignaoem

V: 13.

ita

ita ut n̄ amplius raōem habuerit innocentiæ xti v̄ injusti Judæorum postulati, ss unicè de eo sollicitus fuerit ne accusari pōet tq. q minus studiose excubaverit p majestate Cæsaris, erat enim ille hōō suspicacissus atq adeo fle poterat in deteriorem partem impretari, q v̄ minimam speem habeant irreveriæ erga Majestatem suam, hæc & arma valida erant ad inclinandum in deteriorem partem Pilati ajum postq diu cum ppria conscia luctatus fuerat, et paulo momento huc illuc impulsus adeò ut pateat Cæsarem ipsius deum fuisse, revera quem supra deum et legem eus reverebat ipsius Coelum et salutem, Cæsaris favorem et qbus p eum fruebat vitæ hus delicias et honores, pietatem eus fuisse studium placendi Cæsari, illiq assentādi atq adeo normam actoum vltatem hois, qmdm revera res habet ita in ijs oibus q mundum amant, et eam ob caam mundanis Regibus et principibus placere volunt, illis idem ajus, eadem mens cum Pilato ē, et hinc in eodem versant piculo, ut s. dum hoibus placere volunt, offendant deum, et ut salvam servent dignitatē opes suas etc. lædunt consciam et pdunt salutem aja, et etsi vis magna ēe poit conscia in talibus reliq, tandem tn̄ cum Pilato succumbunt tentaoibus et cedunt malo, neq enim mundus et illecebræ mundi vinci aliter pnt quàm p amorem Dei et p fidem 1. Joh: 2. et 5. capp. fides dum invisibilia spectat magis quam invisibilia, victoria mundi ē uti Moses explo docet Aplus Heb: 11. q ppeà recusabat vocari filius Pharaonis et pbrum xti majores thesauros putabat q thesauros Ægypti, et certe nisi hisce armis muniat ajus contra tentaoes et illecebras mundi, fieri n̄ pt,

ut

Cap: 19.

ut hoc ꝓsentia velit ꝑdere qbꝰ fruitꝫ spe incerta futurorum.

Victꝰ & ea raõe Pilatꝰ eduxit Jesum tq. reum, quem innocentem n̄ judicabat tm̄ ss ꝓnunciaverat sæpiꝰ, q̄ sane summa impietas erat in judice, eꝰ erat vera et falsa, æquum et iniquum suis finibꝰ discernere, neqꝫ movere minis Judæorum et demoveri à ꝓposito recti, et tanto magis debebat à ꝓpria conscia condemnari, q̄ Jesum educens consideret in tribunali in loco justiæ, q̄ admonere illum debebat officii, et ubi n̄ poterat condemnare Jesum nisi reum judicaret, qn reclamante conscia se ipsum condemnaret et apud se αὐτοκατάκριτος eet, judex enim innocentem damnans n̄ pt n̄ se ipsum reum habere, et tanto graviꝰ ē illud peccum, q̄ ꝓtextu justiæ ab illo fiat q̄d fit.

Locꝰ ubi erat tribunal describitꝫ, q̄ fuerit dictꝰ λιθοστρωτος, Hebr: גבתא; vox Græca docet, q̄ editior locꝰ ex lapidibꝰ constructꝰ et fornix fuisse putatꝫ ex lapidibꝰ ꝓpe arcem Antoniam, q̄ cum ꝓtorio conjunxerit, saltem fuit ꝓpe ꝓtorium, ss extra illum, ubi publicè judicia exercebantꝫ v̄ sentiæ ꝓnunciabantꝫ, qmdm̄ hoc apud plerosqꝫ ꝓplos usitatum ē, ut sentiæ in reos publicè ꝓnunciabantꝫ, ꝓsertim qbꝰ damnantꝫ ad mortem, ut ostendatꝫ justiam ita exerceri debere ut ferre poēnt oium judicia, neqꝫ quenq̄ damnari debere ad mortem, nisi quem totꝰ ꝓplꝰ uno q. ore morte dignum eē et vita indignum ꝓfitentꝫ, ita ut justiā γυμνη κεφαλη se ostendere audeat, qq̄ hæc res talis eet, ut dum publicè fiebat ad publicam cedere deberet judicis hꝰ infamiam, Judæi enim q̄ audiverant ex ipsiꝰ ore q̄ innocentem judicaret illū in quo nullam inveniret caam, culpam, judicare debebant,

hunc

hunc judicem n̄ judicare sedm̄ veritatem cāæ ss ex metu Cæ-
saris.

V: 14. Ostendit autem quo tpre, q̄q hora ad factum fuerit, q̄dq
et p tribunali dixerit Pilatus V. 14. dies vocat parasceve pa
schatis, q̄d voce illa indigitet, in eo n̄ conveniunt inrptes;
Cl: Bochartus pluribus adstruere ~~[illegible]~~ studet diem hunc fuisse
προβάββατον, atq adeo fuisse diem veneris quo ꝓparāo debe-
bat fieri ad Sabbatum, q̄a sc. oīa in illum parari debebant, si-
q̄dem Sabbato n̄ licebat ignem et cibos parare, et vocari hic pa-
rasceven paschatis, q̄a sc. fuerit dies paschatis, q. dicat ꝓsabba-
tou s. parasceve sabbati, incidens in diem paschatis, neq enim
illicitum fuisse paschate ea agere, q̄ sedm̄ legem sabbato n̄ de-
bebant fieri, et in lege de paschate nullam fieri mentionem, talis
παραβκενὴς, sed alij hic ab illo dissentiunt, inr quos et M:
Cocceus, quoniam ille cum viris alijs Cl: in ea ē sentia xtm n̄
eodem cum Judæis die pascha comedisse, ss altera illa sentia, de
qua et actum cap: 18. ꝓbabilior videt, et hoc ipso cap. V. 31.
manifesto satis dicit παραβκενὴν relaōem habere ad Sabbatū,
unde et à Marco ut vidimus προβάββατον vocat cap: 15.

Tempus raōe hora quoq definit, q fuerit circiter sexta,
hoc inrpretes multum torsit, quoniam Eglistæ hic n̄ vident con-
sentire, nam Marcus cap: 15. V. 25. tertiam fuisse horam dicit.
Lucas iterum xtm dicit hora sexta crucifixum cap: 23. V. 44. conf.
Matt. 27. V. 45. ubi addit q circa nonam expiraverit, hinc q̄dam
putant Librariorum incuria hic mendum fuisse commissum, q
in numeris facilè fieri pt, ꝓsertim si literis tm̄ Græcis numeri
exprimant, n̄ verò integræ voces scribant, et testant Beza, Ca-
merarius

Cap: 19.

Camerariꝰ et qbꝰdam Codd. apud Joaem lectum fuisse et hora tertia, qmdm et Nonnus habet in paraphrasi, de qbꝰ videri pt apud dictos Autores, ut et apud Cl. viros Lud: de Dieu et Cocceum, hic Commentario in hoc cap: ille ad Marc: 15. Grotiꝰ et cum eo Cl: Cocceus etc. commode illa conciliari poe putant, npe si notetꝫ Judaeos habuisse duodecim horas diei et totidem noctis et illas fuisse breviores v longiores, put dies v noctes breviores v longiores erant circa tpꝰ paschatis et fere aqles erant, duodecim autem illae horae diei in quatuor qdrantes dividebantꝫ, et ita denominatas fuisse singulas qdrantes, ab ea hora q incipiebant, atqꝫ adeo qd fiebat à tertia usqꝫ ad sextam, ita diei poe tertia factum, et simul tn circiter sexta npe ad finem vergente quadrante, q à tertia ad sextam numerabatꝫ, atqꝫ ita instante sexta, ita et conciliari pnt Eglistae, ut n opꝰ sit agnoscere mendum, qq si et eo modo salvari n poent n tanti momenti eet agnoscere tam leve erratum contigisse incuria librariorum, q tn statui sine caa n debet, ss de his videri alij plixiꝰ punt.

Quid egerit s. dixerit in tribunali narrat Eglista, npe q dixerit Judaeis Ecce Rex vester; vidimꝰ cap: 18. q et Regem Judaeorum ipsum vocaverit, et qsiverit, an illum dimitti velint, qndo hoc hic repetit, videtꝫ partim illos ad commiseraoem movere voluisse, qndo satis jam putabat patere illum male accusari affectati regni, et nullam in illo regiam speem ee, nisi ludicram illam, aut n poe illum ppea dignum videri morte, ss et illis illudere videtꝫ, q hunc accusaverint sine caa, et tn ipsi Regem exspectent, tam vanas ee spes ipsorum,

hunc

hunc fore eventum illorum, quos illi putent Regis Judaeorum nõe imposterum salutandos, ss Pilatus tñ debuit nescius loq veritatem, qmdm et postea deo ita consilia eius temperante cum ipso titulo pfiteri, quem cruci pfigebat, pt enim deus facere ut et inimici ipsi serviant.

Sed tm aberat ut Judaei commoverent, ut contra magis ingeminarent clamores, eumq è medio tolli et crucifigi vellent, in quo obsequebant pravis suis affectibus, ss ut antea quoq visum, serviebant consilio dei, crucifigi enim debebat ut fieret Rex, p crucem enim redimere pplm suum, et redimendo sibi eum emere debebat, hinc se ipsum tradidisse dicit, ut habere pplm peculij Tit: 2. et Eccliam emisse suo sanguine Act: 20.

Pilatus cum videret illos psistere in pposito, et tñ ut videt, mallet illum dimittere quem innocentem judicabat, et de quo ñ sine caa bene sentiebat, tergiversat iterum et denuo instat rogans, an & velint crucifigi Regem suum, q̃ raõe illi movent ut abnegent fidem et spem suam, q̃ndo pfitent se ñ habere Regem nisi Caesarem, talia enim ñ dicebant Judaeos verba, suberant qdẽ impio Caesaris sed initi, Deus erat Rex ipsorum, Messiam Regem ipsis pmiserat, potius & dicere debuissent, ñ habemus Regem nisi deum, imo oẽs hoẽs ante oia Regnum dei revereri debent, adeo ut q se nullos alios habere dicunt Reges q hoẽs dei dnium abnegent, sed patet, cur id dixerint, npe ut Pilatum, q nõe Caesaris judicium exercebat, cogerent ad crucifigendum Jesum, ne accusari poet apud Caesarem, q eius majestatem ñ vindicaverit, etsi aliàs Caesarem odissent, et hypocriseos ac mendacii plena eet haec Sacerdotũ vox, ss ẽ ea indoles malorum, ut modo voti sui compotes fiant, nullo

lo discrimine habeant verum et falsum, bonum et malum.

Cap: 19.
V: 16.

Neq; frustra st Judaei, hac raõe enim pmoverunt Pilatum ut illum traderet crucifigendum ut ē v. 16. hoc qdam ita interpretantur, ac si Pilatus n̄ directè jusserit illum crucifigi, ss pmiserit hoc tm̄, et illum tradiderit Judaeis, ut agerent cum ipso p lubitu suo, ut ea raõe ipse n̄ eēt oī modo particeps criminis ss id n̄ videtur oīno ita habere, nam disertè dicit hr̄ia Eglica ipsum n̄ tm̄ sedisse p tribunali, ss et judicasse fieri debere Judaeorum αἴτημα s. petitionem, pterea p Romanos milites execuōi data fuit eq sentia, poena quoq Xto inflicta Romana fuit, titulus crucis jussu Pilati scriptus fuit, à Pilata postea cadaver petijt Josephus, et si velimus quoq jungere pfanam hr̄iam, Tacitus testatur à Romanis Jesum damnatum fuisse, interim satis p. Pilatum renitente aīo hoc egisse q egit, et si hoc illum non poit excusare, factus ē minister injustiae, n̄ debebat ille v̄ Caesaris favorem, v̄ Judaeorum furorem et d seditionem v̄ qcq tanti aestimare, ut recederet à jure et justitia.

Si verò altius ascendamus, hic diam quoq agnoscere pvidiam debemus, pdixerat hoc Xtus Matt: 20. q gentibus tradendus eēt, praedixerant hoc pphae, gentes simul et Judaeos unanimes fore in Xto psequendo et occidendo Ps: 2. 22. etc. et ē sine mysterio, debebat enim p Judaeis et Gentibus pati.

Genus mortis fuit crucifixio, tradidit illum ut crucifigeretur, notum ē hoc genus mortis ignominiosum fuisse et eo affectos seditiosos servilis conditōis hoēs etc. et eam ob caam Xtus quoq cruci adjudicatus fuit, erat ille dei Servus et ita obediens fieri debebat usq ad mortem crucis Phil: 2. licebat quoq poenam

poenam seditois et rebellionis houm ꝯ deum, ut hinc ꝑ nobis fieri debebat execrao, ut nos liberaret ab execraoe et singulari raoe dia ꝓvidia, rem ita direxit, ut simul hoc mortis genꝰ conveniret cū illo ꝙ maledictois notam in se habebat in ꝓplo Judaico, maledictꝰ enim erat suspensꝰ in ligno Deut: 21. quo Aplꝰ Gal: 3: v. 13. respicit itaqꝫ cum et scdm Romanos et scdm Judaeos in eo gre mortis conspicua eet maledictio, indicatum fuit ꝑ ipsū à Judaeis et genitibꝰ maledictoem auferendam ee, et fortè non sine raoe cogitamꝰ deum qndo maledictum dixit suspensum in ligno, et xtm voluit in ligno crucis pati, respicere nos velle ad primum peccum, unde oe pecum oisqꝫ miseria initium duxit ꝙ commissum fuit in fructu arboris, atqꝫ ita in arbore quoqꝫ expiatꝫ notum enim ē apud classicos autores crucem et vocari infelicem arborem etc. adeo ut hoc oe ꝑtineat ad consolaoem fidelium, quod xtꝰ crucifixꝰ fuit, qa inde norunt maledictoem ꝑ ipsum sublatā qndo ille sublatꝰ fuit de cruce et sepultꝰ ut videre ē Deut: 21.

Sententia & ꝓnunciata et definito gre mortis s. poenae ꝑ illam execuoi quoqꝫ data ē, acceperunt & Jesum et abduxerunt, npe ut alii Cylistae docent, postq illi detraxerant pallium etc. et ꝓprias vestes induerant, ac postq satis illi illuserant, an corona relicta fuerit in capite tacetꝫ, atqꝫ adeo incerta ē eorum conjectura, q cum illa crucifixum putant, eductio illa facta fuit ꝑ milites Romanos, p.d. cum mos eet, Romanos n tm in castris sꝫ et in ꝓvinciis ꝑ milites exeq poenam, sꝫ ꝙ eductꝰ fuit ex Hierosolyma, id factum fuit quoqꝫ more Romanorum aliorumqꝫ ꝓplorum et more Judaeorum q reos mortis extra urbes interimebant, ita Num: 15. patet tpre Mosis id factum extra castra

uti

Cap: 19.

uti in Canaane extra urbes, uti in Nabotho videre ē 1. Reg: 21.
hinc Act: 7. quoqꝫ Stephanꝰ extra urbem lapidatꝰ fuit, et docent
Judaei, extra urbem fuisse locum lapidaōis, ubi fuit Synedrium
viginti trium, et q̄ndo ita ductꝰ fuit extra Hierosolymam, ubi
Deꝰ habitabat, q̄ erat urbs dei, Regis magni, urbs sancta, ubi
ignem et focum habebat Deꝰ, eo q. scābatꝫ, illum ut impurum
ejiciendum indignum ē dei commuōe et dignum ira ac anathe-
mate, et sanè qt. sustinebat ꝑsonam nr̄am id verum erat, et
fuit ita sub execraōe ac maledictoē, indigni nos eramꝰ cōmuōe
cum Deo, indigni incolae coeli, q̄ ēt scātꝫ ꝑ Hierosolymam, atqꝫ
adeo scātum fuit ipsum maledictoēm ꝓ nobis factum, ut nos ab
ea liberaremur; ss ꝓterea ēt videmꝰ in tꝫpis id adumbratum
Levit: 4: v. 13. 16. Exod: 29. Num: 19. ubi videmꝰ id q̄ dicitꝫ
ab Aplo Heb: 13: v. 11. 12. et 13. ubi mysterium illud explicatur
et sane aequum erat, ut offerat se xt̄ꝰ extra Hierosolymam,
neqꝫ enim serviebat Tabernaculo Levit ut docetꝫ Heb: 8.
et hac raōe q. alia oīa sacrificia posthac impura declarabantꝫ
et tplm q. ꝓfanum factum, ubi n̄ amplius deo poterant placere
hostiae, postq̄ vera hostia occisa eēt extra Hierosolymam;
ꝓterea eo quoqꝫ scātum fuit, nos debere exire ad illum extra
castra, ut q̄ hic n̄ habemꝰ manentem civitatem, ss futuram
q̄rimꝰ, uti ē Heb: 13: v. 13 et 14.

Verum et illud notari meretꝫ qōo Jesꝰ statim post sentēam
fuerit crucifixꝰ, cum tn̄ Tacitꝰ Suetoniꝰ et Dio nataverint
factꝰ senatꝰ consultum, ut ad decimum diem damnatis vita
ꝓrogaretꝫ, et putant q̄dam Pilatum decretum illud transgres-
sum fuisse, v̄ id n̄ obtinuisse in seditiosis v̄ rebellibꝰ, v̄
ubi

v̄ ubi seditio metuenda fuerit, aut circa illud exceptoēs locum habuisse, itaq; q̄ primum damnatus fuit, v̄ potius traditus ut crucifigeret, abduxerunt eum ad locum ipē ubi crucifigendus erat, qōo implebat, q̄ pdictum erat ipsum ut ovem ducendum ad mactationem.

V: 17. Sed addit Xto impositam fuisse crucem, ut eam portaret ad locum supplicii v. 17. q̄ attinet hoc, ritus ille usitatus erat, et disputat an integram crucem an partem eius portaverit, sed videt integram illos portasse crucem quo scatum fuit p.d. illos suo sibi juramento, ut dicit, attraxisse malum illud et ēē caām hus pbrosæ et ignominiosæ mortis, eamq; sceleribus suis meritos, in Xto certè scatum fuit, illum et sponte suscepisse, et ex dei sentēa illi imposita ēē pecca nra, q̄ st caā mortis, hoc enim ubiq; dicit Es: 53. 1. Pet: 2. etc. hinc olim et imponebant q. pecca hostijs, ut videre ē Levit: 18. etc. typus eius qq; fuit Isaacus, q̄ ipse ligna, qbus comburendus fuisset, portavit, ita ut revera ea raōe ostensum fuerit Xtm in se pecca nra & maledictoēm pp pecca sustulisse et in corpore suo portasse in ligno ut afferret et nos ab ijs liberaret, qōo lignum hoc q̄ ipse portavit, q̄ ipsi erat lignum mortis, considerari debet tq. arbor vitæ, siqdem mors Xti nostra vita ē, et erat instrumentum q. in manu Xti, quo instructus exibat ut vinceret diabolum, p mortem enim abolere debebat ptatem mortis habentem Heb: 2. et ita in cruce sup diabolum triumphare Col. 2. et qa destructio regni diaboli ē fundao regni Xti, crux illa in manibus Xti q. Sceptrum erat quo subigere sibi pplos debebat, eam p crucem gradiebat ad regnum, unde et cruci inscriptum fuit

Rex

Cap: 19.

Rex Judæorum, nam hac raõe redimens datum sibi pplm eum emebat, unde dicitꝫ q se ipsum tradiderit, ut sibi sanctificaret pplm peculij Zeloten in bonis opibꝰ.

Verum hic illud notandum, q alii Eglistæ memorant, q Simon Cyrenæꝰ et portaverit xti crucem, npe cum xtꝰ aliq diu eam ipse portasset, hoc vero p.d. et n factum sine dio numine n qdem ut scaret alios pter solum Jesum expiare peccata, et partem habere in ope redemtois, sꝫ ut indicaret, eos q xti st, cum xto quoq debere portare crucem, et cum ipso crucifigi, vi crucis xti enim crucifigi vetꝰ hoo debet Rom: 8. Col: 3. etc. participes ee debemꝰ tam mortis q resurrectois xti Rom: 6. si regnare cum ipso volumꝰ, pati cum ipso debemꝰ, aut n tm crucifigere ppriam carnem debemꝰ, sꝫ ferre et crucem q alii imponunt, pati pp noen xti psecuões, et ita p multas afflictões sæpe intrare in regnum dei Rom: 8. Act: 14. hoc Aplus vocat Col: 1. implere reliqas passoum xti, ita ut Simon eorꝰ typus fuerit q xti crucem tollunt, eumq sequuntꝫ ut ipse loqtꝫ Matt: 16. Sed quo ducunt ipsum? In Golgatha ut dicitꝫ s. κρανίου τόπον, hoc enim vox Hebraica s. Syriaca notat, videtꝫ locꝰ ita dictꝰ, qa illic crania fuerint occisorũ etc. Sunt q putant illic quoq primum Adamum sepultum fuisse, ut sanguis secundi cum pulvere primi misceatꝫ, sꝫ hæc et similia pbari nequeunt; sufficit hic observasse, illum in loco ubi ossa mortuorum erant, crucifixum, ut scaretꝫ, per ipsum reddendum ee vitam mortis, tum spualiter tum corporaliter.

Illic & crucifixꝰ fuit, et cum illo duo alij ad utrumq latꝰ

X: 18.

latq X. 18. qõo se habuerit crucifixio, et q̃ fuerit forma crucis et modq crucifixionis à pluribq plixè disputatum fuit, et plures id genq tractatq de cruce extant. Congessit plerorumq sentiãs doctissq Bynaeus, q brevitatis caã cupidum lectorem remittemq, breviter, pbatissimum videt, crucem fuisse palum erectum cum ligno transverso in supiore parte, et cum ligno alio in medio extante, cui insideret qdammodo cruciarig, et ita à ligno illo erecto in medio moles corporis q sustinebat, transverso ligno affigi poterant manq, ipso paulo inferiq pedes, ita sane mors haec fuit ignominiosissa simul et molestissa, ea enim raõe diu excruciabant et simul miserum pbebant oibq spectaculum, ita xto manq et pedes pforandos ee pdictum fuit Ps: 22. ita q in ligno pendere deberet adumbratum fuit tum typo serpentis aenei Num: 21. ut docet xtq Joh: 3. X. 15. de quo ibi egimq, tum et suspensi in ligno de quo Deut: 21. quo respicit Aplq Gal: 3. X. 13. ubi totum mysterium crucis xti egregiè explicat, n suspensq in ligno, qlis poena apud Judaeos obtinebat, pter lapidaõem, suffocaõem et decapitatoem, suspensq enim in ligno dicebat maledictio, et debebat de ligno tolli ante solis occasum, ut maledictio aufferret de terra hoc p.d. habuit spualem scaõem, atq etsi verum eet, illum qui suspendebat in ligno, maledictoe dignum ee, fle tn illgi pt, hoc illum habuisse commune cum aliis reis q alio mortis genere pibant, q & deq hoc speatim dixit de suspenso in ligno, eo majus mysterium adumbrare voluit, notatum & fuit eo, 1. peccatorem ee sub maledictoe. 2. mortem ee à pecco et maledictoe, eqq argumentum. 3. futurum ee ut aliqs in ligno portet

Cap: 19.

tet maledictoem. 4. ut eam aufferat à terra, et ut ita terrà à maledictoe p illum liberet, qmdm ea de caa sepeliri debebat, ne maledictio maneret sup terra. 5. xtm & dum pependit in ligno, et factus ita fuit maledictio sc. pp pecca nra, nos à maledictoe liberasse, eamq cum ipso sepultā ee q factum fuit p eus resurrectoem, uti enim traditus fuit in mortem pp pecca nra, ita resuscitatus fuit ad justificaoem nram, uti id quoq loco citato Gal: 3. docet.

Notatu autem dignum e, q inr duos alios crucifixus fuerit, vocant illi κακούργοι Luc: 23. et ius v. 33 et 39. Marc. 15. v. 27. homicidæ vocant, qndo & ipse in medio positus fuit vix dubitari pt, quin hostes eo indicare voluerint ipsū ee maxum κακουργὸν et morte mpe dignum, unde Marc. 15. v. 28. docet ita pdictum ee Es: 53. v. 12. Verum deus q pvidia sua oia regit, aliud mysterium eo scare voluisse videt, npe q ille p alijs patiat et qdem ita, ut dum ille patiat, v passus potius fuit, ita in medio duorum maleficorum, ut unus illorū in ipsum credederit et salvatus fuerit, ut narrant Eglistæ, alter q. quoq illuserit et in ipsum n crediderit, eo notatum fuerit sedm consilium graæ xtm futurum alijs odorem vitæ ad vitam, alijs verò odorem mortis ad mortem, alijs in resurrectoem ad salutem, alijs in casum et damnaoem ut docet Luc: 1. uti et Matt: 25. in judicio alij sistuntur ad dextram, alij ad sinistram, et hi damnant dum illi salvant, voluit & velut in typo id patescere deus in ipsa crucifixoe xti.

Ut autem oibus innotesceret ob q caam crucifixus eet

xtus

V: 19.

Xtus narrat v. 19. titulum inscriptum fuisse cruci Iesus Nazaraeus Rex Judaeorum ut ē v. 20. Hebraicè Graecè et latine, q̄ndo Pilatus eum scripsisse dicit eius jussu id factum ēē indicat, q̄ enim caā impulerit Pilatum, n̄ ē fle dijudicare id q̄dem fle illgi p̄t, eo respexisse ipsum ad accusaōem Judaeorū ita ut tq. rebellis ex eorum sentiā mortuus sit, et ut reus criminis laesa majestatis, ss forte ea raōe illudere voluit Judaeis, q̄ initio ipsum voluerant facere regem, et adhuc vivebant in exspectaōe regis, indicans ipsorum spem vanam ēē, et eundem exitum fore oīum q̄ se pro regibus Judaeorum sint gesturi invito Caesare, forte et aī dubius fuit, et voluit exspectare eventum, potuit enim audivisse Xtm de resurrectōe sua locutum fuisse, q̄cq̄d sit de mente Pilati, cogitandum hic ēēt id q̄ de Cajapha dicit, q̄ pphetaverit ut Sacerdos illius anni, id quoq̄ verum sit de Pilato, q̄ pphetaverit ut Praetor illius temporis, deus enim haec ita moderatus ē, ut vera eēnt haec verba, et non potuit ut aliquoties monuimus, fieri rex n̄ p̄ crucem ut ipse docuit Luc: 24. haec supra vidimus ipsummet dixisse instante cruce instare tempus glorificaōis suae, p̄ crucem enim factus fuit rex, q̄a tum emit sibi p̄plm, quem redemit, et q̄dem ex oībus p̄plis natoībus et linguis uti ē Apoc. 5: v. 9. Et sanè, si rem rectè p̄pendamus, fuit hoc verum fundamentum novi regni dei in hoē, q̄ p̄ peccum destructum fuerat, nam ut deus regnaret, tolli debuit peccum et reatus, et eo fine legi et justiā dei satisfieri, q̄mdm hoc tota Scrā docet; Sed q̄ sit regni illius vera raō, nolumus hic plixè docere, nam supra cap: 18. docuit Xtus, regnum suum ēē regnum veritatis, atq̄ adeo pie-

tatis

tatis, et ex pacto cum patre debuit Xtus n̄ tm̄ salvare Judaeos
ss et Gentes Es: 42 et 49. Et utrorumq; dn̄s ēe debuit ut do-
cet Ps: 2. hinc oībus linguis id scribi debuit, q̄ tum mxē obti-
nebant, et q ipse Pilatus hoc jussit scribi, id scāvit, futurum
ut Romani agnoscerent ēē Xti regnum, illum Regem confiterent;
Verum uti ea raōe Rex vocat, ita Rex Judaeorum, q qdem si
Pilatum spectemus, eo ptinere potuit, uti facti sui raōes red-
dere pōet apud Caesarem, v̄ ēē ut exprimeret suam de Xto o-
pinionem, quem qdem n̄ habeat p Rege mundano, ss p Rege Ju-
daeorum, quorum Regnum mxē consistebat in obedīa, q̄ legi-
bus dei pstabat, qa Xtus dixerat se venisse, ut attestaretur
veritati, ss re ipsa exprimunt quoq; ipsam veritatem, nam
Xtus ē Rex Judaeorum, q vero tales st in occulto n̄ in ppa-
tulo Rom: 2. Apoc. 2. veri confessores Dei et Christi.

Et dum simul titulus illum Jesum vocat, eo ipso scāt,
q ille Rex sit, q vere Salvator erat, et verè salutem ac qe-
tem pplo suo psiturus erat, etsi Pilatus forte ad id myste-
rium n̄ attenderit; deniq; Nararaeus vocat, ut eo ipso pro-
bet, hunc eundem ēe, quem pphetae indigitaverunt, uti id
explicat Matt: 2. v. 23. q qdam de loco inrpretant, alii
autem in eo putant ēe illusōem nōis, ut notet ipsum ēe
surculum et germen pmissum v̄ Nasiraeum verum v̄ Serva-
torem, uti varii varie nōen illud flectunt, q tn̄ n̄ satis
st apodictica, etsi n̄ contraria analogiae fidei.

Cum Et hic titulus ita scriptus eēt, ostendit jam v. 20.
qd secutum fuerit, q lectus fuerit à multis, et q offenderit

Sacerdo-

Cap: 19.

v: 20.

Sacerdotes, lectus fuit à multis Judaeorum, qa Hierosolymis locus crucis vicinus erat, et qa triplici lingua scriptus erat, ut q unam n̄ illgeret, aliam nosceret, q n̄ videt carere et scaõe se. id q hic scribit p Eglium pdicari debebat, et qdem varijs linguis uti docet Act: 2. ut ab oibus pplis illgi poet, et debebat p Eglium Xtus crucifixus ante oculos depingi Gal: 3. et legi debebat à Judaeis, hoc ē, n̄ tm̄ à fidelibus Judaeis sedm̄ carnem sz à Judaeis spualibus et qdem exeuntibus ex Hierosolyma et extra Hierosolymam, ex Sione enim lex exire debebat, ipsa Hierosolyma vacua relinq debebat, ad Gentes deus labium purum conversurus erat, et haec caa et erat, cur Xtus extra Hierosolymam pati debuerit, ea raõe Ei Jesum ee Regem summum pdicari et legi debuit in oibus linguis inter Gentes.

℣: 21. Hoc offendit Pontifices Judaeorum ut ē ℣. 21. q mutatum volunt titulum hunc, et n̄ scribi Rex Judaeorum, sed q ipse dixerit se ee Regem Judaeorum, in quo tn̄ ipsis morē n̄ gessisse Pilatum, sz eum voluisse ut q scriptum erat scriptum maneret, docet ℣. 22. Hinc videmus Pontifices illos noluisse agnoscere Jesum ee Regem Judaeorum, qmdm̄ hoc quoq praedictum fuerat, debebat enim ab Architectis domus dei rejici, lapis ille q futurus erat in caput anguli s. lapis angularis ut ē Ps: 118. coll: Es: 18. et 1. Pet: 2. ℣. 4. et seqq. oes pphiae id unanimiter docuerunt Xtm̄ à suis, qndo ad illos venturus eet n̄ ee recipiendum uti et vidimus cap: 1. ℣. 11. imo n̄ tm̄ rejecturi illum erant, sz rupem salutis ut sceleratum tractaturi Deut: 32. Sed q Pilatus hoo gentilis n̄

consen-

Cap: 19

consensit in illud postulatum, ss reliquerit uti scriptum erat, id sanè commodissime nobis repraesentat quod Jesus rejectus à Judaeis praedicandus sit inter gentes ut est 1. Tim: 3. v. 16. ita ut gentes illum sint agnituræ, illi obedituræ ut Regi suo, et confessuræ dictis factisque illum esse Regem Judaeorum, et suum adeo ut qui credant promissionibus patribus factis, et ita sint filii promissionis et veri Judaei. Praeterea quod immutabiliter ita scriptum manebat, id notabat nunquam confessionem Regis huius inter gentes cessaturam, hinc dixit Christus, ite in totum mundum, docete omnes gentes etc. Et ego vobiscum usque ad consummationem seculi Matt: 28. porrò quod hoc scriptum fuit ab eo vel eius jussu, qui tum Caesaris nomine praerat, hoc commode adumbrabat futurum, ut ipsi Reges ac principes gentium Christi regnum agnoscerent, ab illo discant, illum osculentur, et illius sceptro se subjicerent ut est Ps: 2. quemdam id et prophetae praedixerant et eventus probavit.

Ex quibus manifestum est quod multa mysteria in se comprehendat crux Christi et quae cum illa conjuncta fuere, per eam ille diabolo ademit potestatem suam antiquam illi sepentis, ut per antitypum serpentis aenei per eam sublata est maledictio de terra, sedem id maledictus qui pendet in cruce ut antea vidimus per eam salus exhibita, scriptum enim in cruce fuit quod esset Jesus per eam abolitae omnes aliae potestates et principatus, declaratus enim fuit esse Rex Judaeorum, per eam et sublatum Chirographum, quod nullum manere poterat sublata maledictione Col: 2. per eam sublata inimicitia Eph: 2. et Judaei ac gentes conditi in

unum

unum novum hoem, hic scriptum fuit Jesus Rex Judæorū, Hebraicè, Græcè et Latinè, et deniq; q à gentili agnitum, à Sacerdotibꝰ negatum fuit, illud indicavit rejectoem Sacerdotii Mosaici s. levitici et simul abjectoem incredulorum Judæorum, et q extra Hierosolymam crucifixꝰ, q Hierosolyma n̄ amplius posthac sit sancta.

V: 23. His ita pactis ostendit Eglista qd fecerint milites circa vestes Xti, qqꝫ in eo notabile contigerit V. 23. et seqq. sc. q diviserint eas in quatuor partes, ss tunicam inconsutilem n̄ diviserint, ss sortem sup eam jecerint; q milites attinet, illi apprehenderant Xtm, duxerant Xtm ad crucem et servabant illum, videt ex more vestimenta illis cessisse eorum q crucifigebant tq. Pda ipsorum et spolium ut ita loquamur, v̄ merces ēt, qq n̄ sit credibile, ~~milites~~ vestes Xti admodum pretiosas fuisse, ut potiꝰ fuerint ducti ingenio suo, et more q Pdæ cupidine, attamen n̄ unam vestem habuit Xtꝰ, q̄rum q̄ fuerit distinctio n̄ ita accuratè traditꝫ, neq id ēt scire admodum refert, sufficit à militibꝰ in quatuor partes divisas fuisse, et tunicam mansisse indivisam, et uni sorte cessisse. Non ē credibile talia evenisse in Xtꝰ sine dīa pvidīa, et id satis constat, siqdem disertè dicitꝫ ea raōe impletam ēē Seram, npe q̄ exstat Ps: 22. V. 19. quem Psalmum si qs accuratè inspiciat, clarè deprehendet, tum ipso titulo, tum toto argto, Xtm respicere, atq adeo davidem q ut Propha p Spm dei n̄ tam de se, q de filio suo Messia pphetavit, de Xtꝰ illic ipsiꝰq passoē et circumstijs eꝰ, ac deniq eventu et fructibꝰ agere, in nullum enim alium quadrant, q̄ hic exequi nimis plixum ēēt. Certè hoc solum sufficit, q n̄ tm ubiq ab

Eglistis

Cap: 19.

Eglistis Psalmus ille citatur tq. agens de Xto, ss q cujus passões et mors primò recensentur, is postea introducatur ut annuncians justiam dei in cœtu magno etc. q annunciativ ē ipsum Eglium de adducta justia seculorum p Messiam excisum ut ē Dan: 9. Pdicatum inr Judæos n tm ss et Gentes Rom: 1..

Verum cum id tam accuratè annotatum fuerit ab Eglistis ut Pdescriptum ex Psalmista, vix pmus aliter judicare, hisce q subee et mysterium, sc. Xtus vestibus suis exutus fuit, qa passus fuit loco hois q p peccum factus ē nudus, nuditate tum pudenda, tum molesta ut videre ē Gen: 3. etc. itaq Sponsor quoq ut in ipso eet demonstrao diæ justiæ, nudus in cruce pendere debuit ut παράδειγμα maledictois, q incumbebat hoi, et q in ipsum translata erat, ss q eus vestes interim divisæ fuerint in quatuor partes, ut cederent aliis, hoc fortè n incommode notavit hunc ee fructum passois et mortis Xti, q illa cedat aliis in vestimentum tum p justificaoem tum p sanctificaoem Spus, qmdm Xtus eam ob caam invitat hoes, ut ab ipso emant vestimēta alba, ne turpitudo nuditatis illorum appareat Apoc: 3. v. 18. q vestes st vestes salutis et justiæ Es: 66. eus typus fuit q Deus hoi ob nuditatem suam anxio vestes paravit Gen: 3. npe ex pellibus ajalium mactatorum in sacrificia ut videtur, q ut oia sacrificia adumbrarunt Xti sacrificium, et q in quatuor partes fuerunt divisæ, notare pt, q in quatuor mundi plagis, mors Xti cedat in justificaoem et sanctificaoem credentibus, et milites notare pnt Xtianos, q bonum certamen certant in fide duce Xto. Quod tunica fuit inconsutilis et fortè uni cessit, hoc simul notare pt, unam ee Xti justiam

unam

unam fidem veram etc. unam Eccliam veram, q̄ etsi sint in va-
riis partibus indissolubili tq. vinculo spus inr se et cum xto
sit conjuncta, et q̄ sorte accipiat tunicam xti, quam sortē deus
dirigit, ut sectr illos fieri justificaōis et sanctificaōis et fruum
mortis xti participes, qa à deo electi st et vocantr; Electio enim
accipit ut inqt Aplus Rom: 11. Verum si p milites velimus scatos
hostes xti et xtianorum, p vestes xti divisas illgi poent fideles
induti vestibus xti p justificaōem et sanctificaōem, imo ipsa vestis
xti q hostes scindere student, et tq. pda et spolium ad se rape,
et tum tunica inconsutilis notare poet, q etsi externè dispgantr
et dilacerentr q. veri tn fideles semp servent unitatem spus, et nq
v ad se invicem v à xto separari pntnt, qmdm Expia hoc do-
cuit, etsi enim Eccliā varijs obnoxia fuerit psecuōibus in oibus
mundi plagis, nq tn exstirpari potuit, ss semp mansit una illa
et Catholica xti Eccliā, et eam servabit unitatem, quam depra-
dicat Apostolus Eph: 4.

V: 25. Postq ita narrasset Eglista crucifixoem xti et divisoem
vestium, narrat qd factum fuerit circa quosdam spectatores v.
25. et seqq. ubi primò dicit astitisse cruci xti matrem Jesu et
Sororem eus Mariam Clope et Mariam Magdalenam, fle illgi pt,
q ob caam hæ secutæ fuerint xtm usqs ad crucem matrem eusqs
Sororem, n poterat n urgere naalis amor, Mariæ Magdalenæ ve-
rò amor ortus ex singulari beneficio, q accepat à Jesu xto, et
ita hoc factum fuit dia pvidia, ut mater illgeret q ob caam
vocata fuerit κεχαριτομένη ab Angelo Luc: 1. v. 28. et εὐ-
λογομένη ἐν γυνάξι καὶ εὐλογόμενος ὁ κάρπος τῆς κοι-
λίας

Cap: 19.

λίας ἀστῆς ibid v. 47. qa npe enixa fuerat illam q in cruce debebat fieri maledictio, ut in ipso benedictoem acciperent oes familiae terrae, et ex plenitudine eg graam p graa, et crucis spectatrix debebat ee ipsamet, ut illgeret fructum crucis, graam benedictoem et salutem inde ad se redundaturam, qob-rem ipsa Luc: 1. v. 47. exultavit in Deo Salvatore suo etc. et reliq mulieres exhibent typum eorum q xtm sequunt usq ad cru-cem, dum adhaerent ipsi et in psecuvibg, postq npe gustarunt q bonum sit ee cum ipso, et liberati ex ptate diaboli et pecci participes sancti st Spg xti, unde xtg voluit discipulos suos crucem suam tollere et se seq Matt: 16. uti Aplg dicit, q pati cum ipso debeamg si regnare cum ipso velimg Rom: 8. Cptercà ita in matre implet q dictum erat Luc. 2. gladium cor ejus ptransiturum.

Quid Jesg circa matrem egerit addit, npe q eam allo-cutg fuerit, et ad discipulum quendam dilectum, q videt Joaes fuisse, spectare jusserit, et discipulo illi mandaverit n obscurè ut eam tq. matrem suam foveret, uti id quoq fecit, respicit xtg in cruce matrem suam, egq curam gessit, atq ita ob-secutg fuit legi amoris, quem ut oibg ita impr. parentibus debemg, ipse jusserat, honora patrem et matrem, et in mo-do alloquendi id singulare e, q vocaverit illam mulierem, n unam ut videt ob raoem, in eo n ee contemtum, ss hono-ris testificaoem, stylo Hebraeorum notatum e ab alijs אשה enim n e vocabulum ignominiae ss honoris, et eam ob eaam Gal: 4. v. 4. dicit Jesus factg ex muliere; Cptercà voluit eam matrem vocare ut ostenderet, se n ee hic considerandum se-

cundum

cundum carnem, ss ut q versetur in ijs q̃ patris sui sunt, illiq obediat usq ad mortem crucis, porrò hac quoq rãõe cavere potuit ne milites in ipsam si matrem suam vocaret sævirent, ss ꝑterea fortè n̄ incommode mater xti repræsentat Eccliam, q̃ respicitur à xto eiusq jucundo fruitur colloquio, q̃ndo ipsa in fide respicit pendentem in cruce xtm et portantem maledictõem, et dum illam commendat discipulo, ubi ipse abiturus erat ab illa, id n̄ tm̄ notat, q deus Eccliæ ostendat filios, à qbus nutriantur, et dicat q. Ecce filius tuus ꝑ nativitatem spualem ex semine verbi q ꝑdicatur in Eccliã, ss q velit quoq Eccliam respicere ad dilectos discipulos suos, ut ab illis foveatur et nutriatur, q facit, quando attendit ad drãm Aplorum, ut ꝑ eam corroboretur in fide spe et charitate, et q iterum discipulo dicit, Ecce mater tua, id n̄ tm̄ notat spualem cognaõem inr fideles et officium charitatis q inde nascitur, ss commodè quoq adumbrat, q̃ rãõe xtus dum ascendit in coelos, dederit Eccliæ Aplos, Eglistas, etc. ad eius ædificaõem uti ẽ Eph: 4. et q discipulus ille ad mandatum xti matrẽ eius recepit in ꝓpriam domum suam, ut illic eam foveret, id sanè optimè notat Aplorum ꝓmtitudinem ad curandam et fovendam Ecclesiam.

Posthæc alii Eglistæ factas ẽe narrant tenebras trihorii à medio q. die ad vesꝑam sc. vergentes, q p.d. ut verbo id hic dicamus, scavit id q xtus supra ꝑdixerat et minatus fuerat cap: 12. v. 35. et seqq. q qa lucem n̄ amabant et in eam n̄ credebant, xtm npẽ Solem justiæ, tenebris ignoriæ impietatis et miseriæ involvendi sint, ss circa tps vesꝑæ iterum lux futura ẽ in fine npẽ dierũ Zach: 14. et hæc oĩa Johannes n̄ annotavit, ut q post reliquos

scripsisse

Cap: 19

V: 28.

scripsisse videt, ea tm̄ descripsisse q̄ ad eū scopum faciebant.

Narrat igr̄ qd postea factum fuerit, ut implerent q̄ pdicta erant de xto v. 28. et seqq. npe q̄ post reliq̄ jam pacta scdm Scras xtus in siti sua potatus fuerit aceto, et eo gustato reddiderit spm̄. Matthaeus narrat illum ex Psalmo 22. clamasse voce magna, deus mi, deus mi q̄re dereliquisti me, et q̄ astantes illi illuserint, ac si Eliam vocaret, q̄ verba ostendunt ipsum in cruce portasse pecca nra, fuisse hostiam p pecco et maledictoem factum, neq enim aliàs dicere potuisset is, de quo vox coelitus testata erat, hic ē filius meus dilectus etc. q̄re deseruisti me, adeo ut consolaoēs p nobis plena fuerit vox illa, debebat enim p nobis fieri maledictio ut nos à maledictoē liberaret, fieri peccum ut nos in ipso fieremus justia 2. Cor: 5. et in ipso demonstrari justia dei vindicativa ut ipse fieret nrum ἱλαστήριον Rom: 3. hinc et addit, deus mi, ut ostenderet, se non sua culpa ss ex pacto vi sponsōis suae ob aliena pecca pati et deseri, et habere spem certam liberaoēs, unde Heb: 5. v. 7. cum clamore valido et lacrymis dicit obtulisse petitoēs et supplicaoēs illi q̄ poterat ipsum servare ex morte, et q̄ exauditus fuerit à timore, et cum in summis versaret angustijs ac doloribus, animiq anxietate, n̄ mirum illum viribus exhaustum, et ipse q. testae instar q. exsiccatum ēē Ps: 22. adeoq sitiuisse, qq illa sitis illi n̄ obvenerit inopinato, noverat enim sitim illam secuturam passoem, qa pdicta erat, hoc ē noscens ad implendam Scram dicebat, Sitio, extat pphia Ps: 69. v. 22. quem Palmum de xto et eū passoē agere, tum ipsum eū argtm tum variae citaoēs in N. T. pbant; Sitis autem illa xti orta

fuit

fuit ex naalibus caus, attamen caae illae à pecco erant, nro npe, q enim patiebat dolores et animi anxietatem à pecco nro erat, et n videt sine caa et mysterio dicere Eglista, q noscens oia jam ee consummata dixerit Sitio, verbo enim illo testatus S. desiderium refocillaois q instare sciebat, debebat enim satiari brevi gaudio et laetia, unde dicit pp ppositum ipsi gaudium sustinuisse patienter crucem et ignominiam contemsisse Heb: 12. v. 2. hoc innuebat xtus, quando latroni dicebat, hodie mecum eris etc. noverat enim ut statim videbimus, sibi paulo post intrandum ee in Sanctum S. coeleste, sz simul verbo illo, Sitio, videri pt scare voluisse desiderium oium eorum bonorum qrum caa patiebat et p q refocillari debebat, qlia erant ea oia q ptinebant ad ipsius glorificaoem et electorum salutem, sitiebat enim regnum inr Judaeos et Gentes ad gloriam suam et patris, sitiebat ppli vocaoem, regraoem, justificaoem, sanctificaoem et glorificaoem, haec enim oia pendebant ab eo, q jam consummata fere eent, q ipsi Pater dederat pagenda, nam post illa debebat glorificari ut supra visum, atq adeo pplus illi nasci q obediens ipsi eet et p ipsum salvaret.

Verum hic se pdidit iterum malitia Judaeorum, dederunt illi in Siti Acetum in spongia, et eam circumponebant hyssopo, atq ita ori eus admovebant Matt: 27. v. 48. ~~int~~ dicunt imposuisse calamo, et ut Marc. 15. v. 36. sz n oes eundem servant ordinem satis habentes rem ipsam tradere; Notant doctissi inr pretes moris fuisse ut ad manus eet potus, quo q crucifigebant anteq expirarent, refocillarent, et Cl: Lightvotus narrat mo-

ris

ris fuisse, ut ijs q à Synedrio damnati erant acciperent potum myrrha et thure mixtum, et ut videtur eo fine, ut potus ille dolorem mitigaret habens vim soporiferam, sed hostes Xti acetum illi tribuerunt, quod forte non sine mysterio fuit, qua antequam Xtus acciperet omnia desideria sua, ut ita loquar, atque adeo plene in siti sua refocillaretur, acetum illi Cyberi debebat, debebat enim ut ipse in gloriam, ita et Ecclesia et populus ipsius in regnum eius, tum in hac terra, tum in coelo, intrare per multas afflictiones, et ita corpus eius mysticum acetum quoque bibere, antequam satietur imagine dei, et quod attinet diversitatem illam, quod unus calamum memorat, alius hyssopum cui imposita fuerit spongia cum aceto fle conciliari potest, si non dicatur calamo spongiam simul cum fasciculo hyssopi impositam esse, non hyssopum istis in locis habuisse caules tam grandes, ut calamus ille fuerit ex hyssopo, atque ita baculus hyssopi, nam illis et utebantur ad facienda inde tentoria in festo tabernaculorum, et cogitari potest non sine causa adhibitum fuisse hyssopum, cum et in esu agni paschalis hyssopus et amarum jusculum adhiberi deberet, hic autem verus agnus paschalis mactabatur, et eo quo dictum modo comedi debet à veris Israelitis admixto nempe potu aceti, sed odore simul fragranti virtutum Xtianorum et χαρισμάτων Spus quibus corroborantur.

Illum potum cum gustasset Xtus, s. ut hic dr, cum accepisset dixit, consummatum est, quando loquitur de consummatione jam facta, comprehendit et mortem, quae requirebatur in hac hostia, sed quae vere consummata non sunt non facta dicuntur, saepe facta, uti jam

videmus

vidimus cap: 17. v. 4. 1. Tim: 4. v. 7. quod autem consummatum sit Auditoribus et porrò Lectoribus meditandum relinquere voluit, id vocavit opus quod pater ipsi dederat faciendum, quod opus quale fuerit, illic et saepius in supp. vidimus, nempe propter quod venerat in mundum, ut nempe animam suam daret pro mundi vita, uti cap 10. docuit, et ut pageret ea omnia quae requirebantur ut consummaret opus Sponsionis et Mediationis suae, et tq. ἄρχηγὸς σωτηρίας per passiones consummaretur, et impleret ita omnes conditiones de quibus cum patre pactus erat, huc usque varias passus erat infirmitates, natus erat in paupertate, obnoxius fuit varijs incommodis; Praeterea ut promissus ille propheta docuerat et patrem enarraverat, ut qui fuerat in sinu patris Joh: 1. docuerat quicquid eo faciebat, ut Judaei agnoscerent viam veritatis, pietatis et salutis, atque ita tq. lux in mundum venerat ut supra visum, patefecerat ita et verbis nomen dei Joh: 17. Praeterea non minus quam Moses varia miracula ediderat, feceratque ea opera quae pater ipsi dederat facienda, ut propter ea crederent, non minus quam propter testimonia Scriptorum de ipso Joh: 5. et nunc secundum voluntatem patris propter peccata nostra pendebat in cruce ut maledictus, ut fieret in ipso divina justitia demonstratio, atque ita hucusque impleverat omnia, quae officii ratio poscebat, et quae in Scriptis de ipso praedicta erant, itaque consummata erat dei voluntas, quae erat ut pateretur pro populo electo, satisfactum erat justitiae eius et juri pro nobis, sanctificatus erat et justificatus ea ratione Deus ut Judex, expiatum erat peccatum, adducta justitia seculorum, satisfactum erat legi, impletae prophetiae ac promissiones, impleti typi, eatenus omnia facta ναὶ et ἀμὴν erant,

consum-

Cap: 19.

consummaverat qcqd agere debebat ut ppha, qcqd et ut Sacerdos, postq enim sufficienter docuerat, se ipsum quoq obtulerat per Spm aum ἄμωμον, et jam in eo erat ut ajam suam effunderet in mortem et p mortem aboleret ptatem mortis habentē diabolum, atq ita morte sua vitam acqreret, et in morte ita mxam vim demonstraret ad instar Samsonis, q oia ex Scris confirmari et plixiq deduci poent, nisi brevitati studendum e, certè tantæ Emphaseos hæc vox e, ut qcqd ptinet ad xti officium, qcqd ad opq Mediatois et Sponsois, qcqd ad satisfaciendum Deo et dia justia, qcqd ad redemtoem houm et pfectā salutis caam, id ea comprehensum putari debebat, dicitq enim Heb: 2. p passoes ipse consummatq et factq pfecta salutis caa cap: 5. dicitq unica illa oblaoe eos consummasse q sanctificantq Heb: 10. dicitq morte sua et sanguine N.T. et foedq ratificasse et oia deniq consummasse Hebr: 9. et 10.

Hoc & cum dixisset eaq raoe ostendisset, q n invitus sed sciens volensq venerit in hanc horam, neq sine caa, ss ut oia consummaret, inclinavit caput et tradidit Spm, inclinao capitis pendet à defectu spuum, ss illis exhaustq fuit xtq vltarie ut sæpiq visum, volebat enim bibere poculum illud q pater ipsi bibendum dederat, et n suam facere ss patris voluntatem, unde dixit supra, neminem ajam suam à se rape, ss à se ipso eam deponere, ut iterum resumat, et in eq signum magna et sonora priq edita ponebat ajam, ut alij Eglistæ testantq, ut ostenderet se, sibi ipsi vires sufficere poe si velit, ss illud clarisse dicatq, qndo additq, q tradiderit Spm q. vltarie; Lucas distinctiq rem pponit, qndo dicit q clamans

mans magna voce petierit, Pater in manus tuas trado Spm meum
q verba ex Psalmo 31. v. 6. petita st, qoo significat, tum q
ipsi aiam suam effundat in mortem, et qdem q nunc n amplius
postq in eo satisfecerat dei vltati, derelictus ab illo eet, ss eum
fiducia illi Spm suum tradat, q se ipsum posuerat ☐ ✗ Es: 53
et ea raoe aspergit q altare coeleste sanguine suo, qmadm uti
que aia eus inferri debebat in Sanctum S. coeleste, ut olim
sanguis hostiae in terrestre, itaq et aiam suam illi commenda-
bat ut depositum quoddam suo tpre reddendum q e voeis illius
Emphasis Deut: 33. 2. Tim: 1. et alibi, resuscitaturus sibi satisfa-
ctum debebat et resuscitari ut demonstret filius dei in potea
Rom: 1. coll: Act: 13. debebat resuscitari ut in ppetuum eet
Sacerdos et p suis inrcederet, servaretq oes pfecte q p ipsum
accedunt ad deum, factus ea pp Sacerdos sedm vitm vitae indisso-
lubilis Heb: 7. v. 23. 24. 25. Pterea inde p. mentis a corpore
distinctio, dum enim corpus deponendum erat in sepulchro, spm
commendat deo, uti olim sanguis hostiarum qrum corpus cremebat
inferebat in Sanctum v Sanctum S. ut docet Aplus Heb: 13 v.
11. et ita quoq de hoe quovis dicit Salamo, q in morte corpus
redeat in pulverem, Spus ad Deum Eccl: 12. et de fidelibus dicit
Aplus Rom: 8. v. 10. q quando eorum corpus sit mortuum pp peccu
Spus sit vita pp justiam, ob q caam xtus monuit, ne timeamus
eos q corpus tm occidere pnt, aiam n, ss eum q corpus et aiam
pdere pt in gehenna Matt: 10. et eam ob caam quoq id agendu
sedm admonitoem Petri, ut poimus quoq aias nras deo commendare
ut fideli Creatori, et eus fundamentum e q xtus Spm suum com-
mendavit deo, ea enim raoe certi sumus ipsum nobis parasse

aditum

Cap: 19.

aditum ad Deum traditõe Spꝰ sui, q se ipsum obtulerat p nobis, ut nos Deo reconciliaret, dedit enim aiam suam in antilytron p nobis

Ea & raõe ostendit hic noster Eglista, xtm vere mortuum ee, et etsi oes n memorent singulas circumstias, mortem tn memorant oes, qppe eꝰ mxum e momentum, unde Apli Sermonem suum vocant sermonem crucis, et nihil judicarunt scire pter xtm eumqꝫ crucifixum, nam in mortem traditꝰ fuit pp pecca nra, ut ex ea resuscitatꝰ ad justificaõem nram Rom: 4. unde cum ipso dicunt mortui, crucifixi et resuscitati, in mortem et resurrectõem eꝰ baptizamur, mors ipsiꝰ nra vita e, p mortem abolere debebat ptatem mortis habentem, diabolum, p mortem absorbere mortem ad victoriam Heb: 2. 1. Cor: 15. sed hoc quoqꝫ pacto oes pdictões oesqꝫ typi impleri debebant, mors enim hostiarum eam pfiguravit, neqꝫ expiabant hostiæ nisi mactarent, verum cum nil ferè sit, q n ad mortem xti referre poit, fieri neqt ut hic q eo ptinent, dicant oia, sufficit xti illa vox q moriens emisit τετέλεσθαι ne qd amplius desideratum fuisse putamꝰ raõe satisfactois et meriti Sponsoris superat tm ut vis mortis et resurrectois xti applicaret ijs p qbꝰ mortuis erat.

Postq ita mortuꝰ erat narrat Matthæꝰ scissum fuisse velum tpli in duas partes à summo ad infimum eꝰ, terræ motum factum, petras ruptas, sepulchra apta, et corpora mortuorum sanctorum resuscitata fuisse q egressi ex sepulchris post resuscitaõem eꝰ intraverint in sanctam civitatem et multis apparuerint, qbꝰ astantes commoti fuerint etc. q oia p.d. scaõem habebant et πνευματικὴν δήλωσιν, verbo,

verbo; Scissio Veli notabat p veli corporis xti rupturam in-
troitum paratum in Sanctum S. coeleste, viamq ad illud no-
vam et vivam initiatam Heb: 10. huc usq enim via ad san-
ctuarium clausa erat Heb: 9. q scabat qndo Pontifice egresso
ex illo velum iterum reducebat; Terrae motus notabat, nunc
instare illud tps, qndo adhuc semel Deus commoturus erat caelum
et terram etc. Hagg: 2. npe p pdicaoem Eglii inr Gentes, de-
structoem Reipublicae judaicae et oium rerum innovaoem;
Petrarum Scissio notabat n tm corda petrosa et lapidea rum-
penda ee, et in carnea mutanda ac comminuenda p verbum
tq. malleum Jer: 23. ss integra regna et pplos xto subjiciendos;
Apertio sepulchrorum, Excitao mortuorum, eorumq ingressus
in sanctam civitatem notabat vi mortis et resurrectois xti
electos excitandos ee ex morte in peccis, ut intrent in Eccliam
xti q e sancta civitas, Et corpora tandem resuscitanda ee,
ut intrent in Hierosolymam coelestem, et q haec miracula
effecerunt, ut astantes confiterent illum ee verum filium dei
scabat ea raoe et futurum ut xtus agnoscat filius dei in mundo
ut oe genu ei se flectat, et ois lingua confiteat ipsum ee
dominum ad gloriam patris.

V: 31. Postq ita mortem xti descripsit Eglista, qoo sublatus de
cruce et qoo in cruce expiraverit et sepultus fuerit, hoc nunc
quoq ostendit v. 31. et seqq. ubi primo narrat judaeos petijsse
ne corpora crucifixorum manerent in cruce in Sabbato, ut
ossa eorum confringerent et ita tollerent, et quam ob raoem
id petierint, npe qa erat παρασκευὴ τοῦ σαββάτου, caa
Et et occao petitois, ut inde ordiamur erat instans sabbatu

et

Cap: 19.

et quidem Sabbatum, eius dies vocatur magna, et in eius παρασκευὴ volebant tolli corpora, cur dies ille vocatus fuerit magnus dies Sabbati, non est eadem omnium sententia, quidam putant ideo ita vocari, quod Sabbatum et pascha concurrerent, sed alii quia Sabbatum et dies festus concurrerent, et quidem in specie dies ille azymorum in quo offerebantur primitiae, ita ut tum παρασκευὴ sabbati secundum illos fuerit dies Veneris, qui inde et concludunt, Judaeos non voluisse ingredi praetorium non ob παρασκευὴν paschatis de quo nil in lege memoratur sed ob praeparationem Sabbati, et quia Sabbatum hoc adeo magnum et festivum erat, hinc volebant manere corpora in cruce sed petiebant ossa confringi, ut morerentur et ita tollerentur.

Romanorum more manebant corpora in cruce in spectaculum et custodiebantur à militibus, hinc dicitur Judaeos hoc petiisse, hi habebant legem secundum quam corpora suspensorum in ligno debebant tolli eodem die Deut: 21. ne sc. terra esset sub maledictione, maledictus enim erat suspensus in ligno et secundum illam legem hoc petierunt à Pilato, Hic illgi potest quod sibi lex illa voluerit, sc. dicebatur maledictio non suspensio, sed suspensus, is autem qui secundum legem suspendi debebat, poterat respicere, atque adeo in tum non erat sub maledictione, erat ergo tum maledictus legaliter, aut uti tota lex, ita quoque haec eius pars p. d. habuit πνευματικὴν δήλωσιν, et finis eius fuit Christus, pertinuitque adeo haec lex, eo ut scaret Christum in crucis ligno suspensum, fore maledictionem propter peccata aliorum quae ut Sponsor susceperat, quemadmodum Apostolus ita rem explicat Gal: 3. v. 13. sed jusserat quoque Deus ibidem, ne suspensus maneret

ret in ligno, sz ante solis occasum tolleret, ne terra maneret sub maledictõe, ut p sepulturam eõ judicaret terra liberari à maledictõe, et maledictio cum eo sepeliri, fle illgi pt p-prie terram n fuisse liberatam à maledictõe p sepulturam suspensi q maledictus vocabat, sz tm legaliter, aut hoc quoq habuisse scaõem spualem, scabat & xtm ita in ligno futurum maledictõem, ut auferret maledictõem à terra, eaq cum ipso sepeliret, et n nisi p ipsum auferat, terra maneat sub male-dictõe, neq enim p alium q p ipsum fit peccorum expiaõ.

Hinc & dia pvidia id effecit, ut Judaei, q in typis a-lias fiebat, id qq in Antitypo voluerint fieri et in eo id sin-gulare ẽ, q hoc eam ob raõem voluerint fieri ne in Sabbato maneret in cruce, qoo simul impleri debuit typus Sabbati, notum ẽ deum voluisse ẽe παρασκευὴν σαββάτου, ne in Sabbato fieret opus, aut cibi pparent, sz ut tm uterent ppa-ratis die Veneris, hinc et deus Exod 16. manna dupla men-sura colligi voluit, ut sabbato eo frui poent in quiete, id impleri debuit in xto, is ẽ caa veri Sabbatismi Heb: 4. is Manna ẽ Joh: 6. pparari & debuit die Veneris, ut die Sabbati qescere poent, hoc ẽ oia consummari debuerunt p ipsius mortem die Veneris, ut ille die Sabbati quiesceret in sepulchro, et eo scaret p illum nobis Sabbatum tum in hac, tum in futura vita pparatum ẽe, ita ut nescii ex-ecuti fuerint Judaei dei consilium.

Ut autem sepeliret, mori debebat prius, hinc eo fine volebat ossa confringi et ita tolli ac sepeliri, notatum ẽ ab alijs ex antiqtate n semp fracta fuisse ossa crucifixorum

sed

Cap: 19.

sed eos sæpè in cruce relictos in cibum cessisse avibus ac feris ꝟ manibus, qa ipse cruces n̄ erant admodum altæ, et ubi hoc fiebat, fiebat ac accelerandum p crurifragium mortem, etsi mors ita ē magis violenta eēt, et cum hoc ipsis n̄ eēt licitum, nisi consentiret Pilatus, hinc Pilati petierunt consensum eumq impetrarunt, milites enim p. d. Pilati jussu ꝟ consensu fregerant ossa duorum illorum, in quorum medio crucifixus erat Xtus, verum Xti ossa n̄ fregerūt qa illum deprehendebant jam mortuum ut ē v. 32. 33. cessante autem fine cessant media, eq rei q̄ cāa fuerit, an q Xtus plura passus fuerit, et hinc viribus et spiritibus nāalibus exhaustus magis q alii? an verò, q magis nobis placet, quod ipse ajam suam vltarie deposuit et tradidit in manus Patris ut antea dicebatur et Joh: 20. n̄ dicat Eglista, sed cogitandum relinquit lectori.

Etsi vero ossa n̄ frangerent, unus tn̄ militum lancea latus eus percussit, ita ut exiret sanguis et aqua; p lanceam illgi pōe et instrumentum longius et brevius; Ex Græcis annotarunt alii, Lonchas enim et ut spicula emissa dici notarunt, et cum crux n̄ eēt admodum alta, brevi ~~lonchæ~~ λογχη perfodi latus Xti, et qdem directè, q autem præcisè pars lateris fuerit percussa n̄ dicitur, sz tm̄ q exiverit aqua et sanguis, et hinc qdam volunt ex pericardio alii ex thorace fluxisse; sanguis autem cum aqua pt ēe sanguis cum sero, præsertim qa fle illgi pt, in Xti sanguine magnam fuisse factam alteraōem impeditum eus cursum p tristiam ac dolores atq hinc quoq debitam sanguinis attemperaōem, ita ut aqua

et

et sanguis dividerent, et distincte notari poent percusso lan-
cea latere; verum id n̄ ē factum sine mysterio, q̄ntm puta-
mus cum diserte Joaēs memoret 1. Epl. cap: 5. v. 6. q̄ Xtus ve-
nerit n̄ cum sola aqua, sz cum aqua et sanguine; et si intue-
mur militem, is adumbrare nobis pt illum inr quem et Xtm
posita fuerat inimicitia, lancea vim legis et pecci, nam
secdm legem ob peccum Xtus mortuus fuit, ad id instigante et
diabolo, sz habuit illa mors salutares effectus, fluxit enim
ex latere Xti aqua et sanguis; qd p sanguinem Xti ubiq; illgat
notum ē, mors npe eius n̄ tm corporis sz et aīa, q̄ sensit
iram Dei, q̄ndo exclamavit Deus mi, Deus mi etc. et aīa brutorū
erat in sanguine illorum, aut sanguis eorum scabat aīam
Xti, q̄ se ipsam debebat dare ☐ et effundi in mortem Es:
53. hinc Xtus dicit Matt: 20. se aīam suam dare lytron et
Matt: 26. sanguinem suum effundi in remissoem peccorum p multis
et hinc sanguini Xti tribuunt plurimi effectus salutares quos
npe p meruit, dum se ipsum dederit ☐, factus p nobis peccum
ut nos fieremus in ipso justea 2. Cor: 5. etc. sed qd & p aquam
illgemus, notum ē saepius in Sera p aquam adumbrari Spm Xti
ut visum cap: 4. et 7. coll: Es: 44. Ezech: 36. etc. sz vidimus
et supra cap. 3. v. 5. aquam distingui à Spu uti et 1. Joh: 5.
v. 8. distinguunt Spus et aqua et sanguis, hinc v̄ ita verba
illgnda st ut aqua et sanguis idem scent, sz diverso respectu,
sc. ut sanguis Xti consideret ut habens vim et expiandi peccum
et eo sensu αἷμα vocet, et purificandi à pecco, et eo sensu
ὕδωρ vocat, v̄ ut distinguant ita, ut distinguunt 1. Joh: 5.
ubi n̄ sine raoe inrpretes pcipui p sanguinem illgant sangui-
nem

nem fidelium, p aquam sanguinem Xti habentem vim purifican-
tem di et sanctificandi ad justificaoem et sanctificaoem, à qbus
tum Spus commode distingui pt, v deniq cum sæpe observet ut
eadem vocabula uno loco habeant ampliorem scaoem et di-
stinctiorem q alio, ut unum idemq emblema et aliud notet
uno q alio loco, ita fortè poet p aquam et sanguinem illgi
meritum Xti et Spus Xti, saltem qcunq modo illgamus, nulla
harum inrpretaoum repugnat analogiæ fidei et Scrarum; Xti
mors habuit hunc effectum, ut reconciliaret deo et expiaret
peccum, qmdm eo ptinebat olim sanguis, habuitq quoq hunc
effectum, ut eus vi electi sanctificent, et ita ex morte Xti
fluxit Spus sanctificans, p quem ut p aquam purificamur, et
vi mortis Xti et justificamur et sanctificamur n tm, ss et
ipsi sæpè debemus sanguinem p noe Xti effundere, ita prius
potuisset adumbrari p aquam, posterius p sanguinem, certè
n e dubium qn qcqd unq v sanguinis v aquæ noe venit
ubi agit de Xti et electorum p ipsum justificaoe et sanctifi-
caoe, id in Emphasi et hic illgi debeat et adumbratum judi-
cari p sanguinem et aquam q ex latere Xti mortui effluxerut.

Cap: 19.

Id q jam dictum e confirmat v. 35. à testimonio eus q
id viderat, eusq adeo testimonium verum erat, et faciebat ad
illorum fidem, qbus hæc testabat confirmandam, n dicit an Jo-
hannes an alius fuerit, fuit saltem αὐτόπτης, et credibile
e, Johannem ipsum illgi, verum in eo multum situm erat,
et erat hic Aplorum Character inr alios ex instituto ipsius
Xti, q narrare debuerant ea q viderant et audiverant, et hoc

v: 35.

quod

quod hic dicitur et confirmatur testimonio, testis αὐτόπτου mo-
mentosum erat, eo quippe pertinebat, ut alii crederent, estque adeo
obiectum fidei singulare, quod ex iis quae dicta sunt, patere potest, et Apostoli
hoc satis innuunt, quando sermonem suum vocant sermonem cru-
cis, nihilque se judicasse scire dicunt Cpter Jesum eumque crucifixum
illum enim cognoscentes cognoscimus ducem salutis per passiones con-
summatum et factum perfectam salutis causam omnibus credentibus in
ipsum, morte enim sua expiavit peccatum, reconciliavit nos
deo, meritus est justificationem et sanctificationem et glorificationem, et omnia
quae ad vitam et pietatem faciunt, atque adeo testes mortis Christi de-
bebant esse veri et fide digni testes, et hinc αὐτόπται, ut ita
testarentur non tantum quae vera essent, hoc est convenirent cum ipsis re-
bus, sed et quae certa, et de quibus ipsi plenissime persuasi.

V: 36. Verum voluit deus ut nulla esset de his dubitandi ratio
hinc non tantum narrari voluit ea à testibus αὐτόπταις, sed et prae-
dici à prophetis, ut fides tanto firmioribus niteretur tibicinibus, et
hoc est quando dicitur v. 36. facta haec esse ut impleretur Scriptura, et
quidem duobus locis in hanc rem citatis, id probat, primus exstat
Exod: 12. v. 46. et Num. 9. v. 12. alter Zach: 12. v. 10. quod
priorem attinet, agitur illic de agno paschali, in quo os non
debebat confringi, eaque ratione hic docemur clarissime Christum voluisse
in paschate mori, ut antitypum agni paschalis, inde dicit
Apostolus 1. Cor. 5. pascha nostrum pro nobis mactatum est, Christus, ita ut non
possimus dubitare quin omnes leges circa agnum paschalem, eius requisita,
mactationem esum etc. veritatem suam habeant in Christo, Christusque adeo
eorum finis finis fuerit, et quod alibi dicit Apostolus, an boves deo

curae

cura st etc. 1. Cor. 9. id hic dici pt, an agnus deo curæ ē
ss n̄ pp agnum, ss pp xtm illa scripta sunt. Cap: 19.

Cum verò deus hoc tam expresse mandaverit, vix dubita-
ri pt, qn eo ipso mysterium scare voluerit, neq; & tm hoc eo
ptinet, ut illgamus xtm passum ēē ea q̄ dei consilio erant de-
finita, ss et scaōem spualem habet, pt judicari scatum eo fuisse
ipsum n̄ mansurum in morte, à morte n̄ poē vinci nec de-
tineri, aut vis illa vitæ indissolubilis sedm q̄ factus erat
Pontifex ut ē Heb: 7. adumbrata videt, porrò cum ad esum
mactaret agnus paschalis, hoc quoq; schesin habet ad eden-
tes atq; ita credentes, ut norint vim ac robur agni p se
mactati, et qōo vi eus sint roborandi, ne et ipsi vincant
à morte, et custodiendi p potiam eus ad salutem, ut q̄ po-
tia resurrexit xtus ea quoq; tandem se resuscitandos sciant,
qcqd enim in xto verum ē, id in ipsis quoq; verum ēē debet
suo modo conf: Psal: 34.

Alter locus spectat transfixoem et extat Zach: 12. ubi
de xto agi, oia satis docent, ss in ipsis verbis aliqd ē diffi-
cultatis. LXX. legerunt p דקרו דקרו saltarunt pp
similitudinem figurarum ד ד et ד. Eglista hic vertit
ἐξεκέντησαν, ita tn̄ ut Hebraismum adhibeat et omittat
aliqd, plene enim dici deberet ὄψονται εἰς αὐτὸν ὃν
ἐξεκέντησαν, neq; enim cum illis pmus, q illud εἰς conjungūt
cum ὃν ut sensus sit ὄψονται subaltge αὐτὸν εἰς ὃν
ἐξεκέντησαν, siqdem verbum illud simplr cum accusativo
jungit sine ꝓpositoē, ut notatum ē à doctissis inrpretibus
ꝓterea Zach: 12. sensus ē amplior ut videt, et inde Eglista
partem

partem tm̄, q̄ hic ad rem faciebat singulariter, transsumsit, illic enim deus dicit, respicient ad me אשר את־תקרו cum eo quem transfixerunt, q̄ verba hunc sensum commode fundunt, respicite ad me et simul ad eum quem transfixerunt xtm̄ npe ut et in me et in illum credant, vox enim Hebr. הבים talem notat actum quo qs ad alium respicit cum amore, fide, spe, et ubiq; actus fidei p intueri, respicere vertit, ut videre ē inr alia Es: 45. et ad adumbratum typo serpentis aenei ut supra visum cap: 3. et ita tum n̄ uno modo ad illigi pt, v̄ ut illgant fideles q sint cogituri gloriam xti ut uni-geniti ut ē cap: 1. et credituri in eum quem alii transfixe-rant, v̄ ut illgant ydem q ipsum transfixerant, et quorum consensu etc. erat transfixus, sint illum postea intuituri in fide, q̄ndo sc. cognoscere debebant se crucifixisse dnum gloriae ut loqt Aplus 1. Cor. 2. et ut alii ē volunt, sint ad expturi per gravia dei in illos judicia, et utrumq; convenit eventui, ss tm̄ prior sensus, ut sit respectus fidei pferendus videt deus npe ad electis suis in bonum vertit, q malo aio ab aliis imo et ipsismet in ignoria factum erat, uti saepè hoc experiuntur, q gratiae divinae participes fiunt.

Descripta ita morte seqt Sepultura xti, ubi describitur ille q petierit corpus Jesu, eqq petitio et concessio Pilati, is q petiit corpus Jesu Josephus ab Arimathia fuit, ex illa civi-tate ut videt ortus, ss caa petitois indicat q̄ndo vocat di-scipulus Jesu, q sc. n̄ audiverit tm̄ Jesum docentem, ss ita au-diverit, ut dra ipsius delectaret, illiq; fidem adhiberet, tales enim demum discipuli st, q discunt, audiunt, credunt et obediunt, p.d.

enim

Cap: 19.

enim vir ille Senatoria dignitate conspicuus erat exercitatus in Mose et prophetis, et ex illis didicerat, quo tempore Messias venire deberet, aut hoc tempore exspectabat consolationem Israelis ac regnum dei et Messiae toties promissum, et cum audiret nil Jesum dicere aut docere quod non conveniat cum Mose et prophetis et praeterea opera quae faciebat, de illo testarentur, hinc illum habuit pro viro dei et propheta et Messia esse, attamen cum videret Jesum Judaeis exosum esse, et forte ipsi quoque superessent quidam scrupuli et fides nondum satis firma, hinc propter metum Judaeorum, ne expositus esset illorum calumniis, obtrectationibus et persecutionibus, et dignitatis esset ac vitae periculum adiret, occultavit suam de Jesu sententiam, neque palam pro se tulit amorem erga Christum et opinionem de illo, quamdiu plerumque fieri solet, ut metus homines impediat in bono opere, impr. quando ille non ejicitur per causas praegnantiores, ita plena fides, confirmatus amor timorem ejicit et pellit, fides inquit Apostolus 1. Joh: 5. vincit mundum, per fidem plurimi omnia pericula etc. superarunt, et Moses praetulit probrum Christi divitiis Aegypti, ut prolixe docetur Heb: 11. amor quoque validus est et fortis ut mors et multa aquae illum exstinguere nequeunt Cant: 8. sed quamdiu fides vacillat et amor ita quoque non satis est confirmatus fle timor impedit, ne fides et amor habeant debitos effectus, eamque ob causam oportet ut in fide confirmemur, et ita simul in amore dei et Christi, ut tentationes omnes vincere possimus.

Attamen qui occultus hucusque erat discipulus, nunc se palam talem ostendit, dum petit corpus Jesu ad sepulturam nempe et impetrat à Pilato aut tollit de cruce, Pilatus Judaeorum petitionibus, ubi non pugnabant cum majestate Caesaris, non difficulter annuebat

ebat, illis enim suis legibus vivere licebat, et secundum illas leges cum peteret Josephus corpus Jesu ad sepulturam, vix poterat illud jure negare, aut permisit Josepho, ut corpus Jesu tolleret, quod ad quoque fecit, sc. si maneret in cruce, ea enim ratione scatum fuisset maledictionem adhuc esse super terram et nondum ablatam deut: 21. quod ne fieret cavit divina providentia, ut antea quoque notavimus.

Sed propter hunc alius quoque Nicodemus nempe ostendit suum erga Jesum affectum, quod etsi antea ex metu Judaeorum quoque nocte ad Jesum venisset ut visum cap: 3. nunc tamen paulo fidentior factus adfert mixturam Myrrhae et Aloes, centum circiter libras ut est v. 39. quas ille fuerit et quae causae fuerint, cur nocte venerit ad Jesum cap: 3. visum, ubi vocatur princeps Judaeorum, quoad Sectam Pharisaeus et Doctor Israelis v. 1. et 10. et eadem causae fecerunt ut nocte veniret propter quas Josephus erat occultus Christi discipulus.

Opus quod fecit, fuit, quod afferret mixturam Myrrhae et Aloes, nec non et simul cum Josepho involverit puris linteis simul cum Aromatibus corpus Jesu ex ~~[illegible]~~ more Judaeorum; quod attinet mixturam illam Myrrhae et Aloes non est facta ad unctionem, sed tamen ut corpus aromatibus illis involveretur uti ex v. 40. satis patet, neque enim ille mos erat, ut corpora ungerentur, sed tamen ut aromatibus involverentur, quae causa autem fuerit huius instituti, si inquiratur videtur eo pertinuisse, ne corpora tam fle foeterent vel putrescerent et et ita videtur quoque in eo fuisse testificatio spei resurrectionis, et quod hic circa Jesum factum, id cum non fuerit factum sine divina providentia, id fieri deus voluit, ut scaretur quae mortis Christi sit vis et efficacia, ut nempe corpus ipsius Ecclesia cum ipso cruci,

fixa

fixa et sepulta resuscitaret, induceret linteis puris sancti-
tatis et justitiæ, et involveret aromatibus & donis Spus S.
q impediunt putrefactoem, foetorem vitiorum, et st deo
ac hoibus εις οβμην ευωδιας, et q ita cum divite haberet
numerari in morte pdictum erat Es: 53. qa et ipse in morte
dives ee debebat mors enim eg caa e plenitudinis illius ex
qua accipimus oes gratiam p gratia ut e cap: 1.

Cap: 19.

His & pmissis indicat locum et conditoem sepulchri, ipamq
deniq sepulturam, eg caam v. 41 et 42. Locum sepulturæ quod
attinet, hortus vocat, et q vicinus fuerit loco illi ubi crucifixus
erat, id quoq n videt sine caa factum, in horto primus hoo
peccaverat, in horto sepultus & fuit xtus, ut scaret ipsum expi-
asse pecca et abstulisse maledictoem pp pecca, videmus enim
supra p sepulturam suspensi in ligno ex instituto dei scatam
fuisse ablaoem maledictois à terrâ, nam diserte dicit Rom:
6. v. 4. q p baptismum cum ipso sepeliamur in mortem, hoc e,
q hoc signum sit ipsum p nobis mortuum ee, et p ipsius morte
in q pp pecca nra traditus fuit maledictoem à nobis sub-
latam.

v. 41.

Sed distinctius describit, qle fuerit sepulchrum, npe q
illic fuerit monumentum novum, in quo nemo huc usq positus
fuit apud Matthæum cap: 27. v. 60. plenius explicat q fuerit
illud excisum in petra, quemadmodum solebant in hortis ha-
bere tales ut ita loquar speluncas excisas in qbus plura cor-
pora deponi poent, quorum ora s. introitus claudi poterant
janua et obvoluto lapide, uti videre e apud Matthæum, et
hæc quoq n sine caa facta fuerunt; novum fuit ne putaret

alius

alius resurrexisse; novum qa nemo alius ita sepeliri poterat, ut cum ipso sepeliretur peccatum et maledictio; novum qa vi mortis eius et sepulturae omnia innovari debebant, et sepulchra fidelium fieri cubilia in quibus requiescant usque ad beatam resurrectionem; In petra, qa Xtus ipse Petra erat et rupes salutis et super Petrae huius morte aedificari Ecclesia, ita ut portae inferorum illi praevalere non possent; in petra quoque ut scaretur cum vim mortis tam fortem ac firmam quam petram et potestatem mortis habentem, quam validum et eius jus videatur vincere ac superare, ostendit enim quando resurrexit ex hoc sepulchro amoto magno illo lapide, quod à vinculis mortis detineri non potest Act: 2. atque adeo de morte et potestatem mortis habente .x. diabolo triumpharet.

Hoc ergo loco deposuerunt Jesum atque adeo sepeliverunt secundum legem, quae jubebat corpora suspensorum sepeliri ut aliquoties dictum, et ita illic deponendo sepeliverunt peccatum et maledictionem, quando enim non amplius videbatur is, quod quidiu in ligno pendebat, maledictio erat, censeri debebat maledictio ablata à terra et hoc ubique Scriptura docet, quod per unicam oblationem omnia consummaverit et omnes qui sanctificantur Heb: 10. uti ipse antea exclamabat τετέλεσθαι, et nisi per mortem abolevisset potestatem mortis habentem, non potuisset dum corpus illic deponebatur anima ipsius intrare vel potius deferre in Sanctum S. coeleste, uti tamen praedixerat futurum ut brevi ipsum non sint visuri qa vadat ad patrem, et tum iteram visuri cap: 16. et hoc typo adumbratum fuisse docet Apostolus in Epl. Heb: 13. v. 11. et seqq. Praeterea non potuisset resurgere ad justificationem nostram nisi per mortem abolevisset

et

et expiasset peccta Rom: 4. v. 25.

Cap: 19.

Cæ autem Sepulturæ et qdem in illo loco q Judæos et hos xti amicos impulerit, ut vellent illum sepeliri, et hoc qdem loco dicitur fuiss παρασκευη hoc ē qa postero die erat Sabbatum ut antea vidimus v. 31. et eo sepeliri debebat die, ut scaret, q oē opus, q pater ipsi dederat pagendum, pfecerit ut ē cap: 17. et ab ope suo sit qeturus, et suis ita sabbatismum in hac et futura vita pmeriturus, nam Sabbatū eus rei typus erat ut videre ē Exod: 16. coll: Joh: 6. Exod: 30. coll: Ezech: 20. et Heb: 4. et Coll: 2. ubi patet Sabbatum scasse deum gratis sine nro merito nobis daturum vitam, hinc Sabbato Manna n pluebat, neq ab hoibus parari debebat cibus, scabat deum hois sanctificatorem atq ita liberatorem ab opibus tum malis tum molestis, ut habeant ita beatam cum deo communionem et cum illo die ad Sabbatum neria parari debebant, hinc festinabant et deponerent Jesum in vicino sepulchro ut facilius ope illo defungi poent.

Addunt alij Eglistæ q raoe Pontifices et Pharisæi curaverint sepulchrum obsignari et custodiri, et hoc quoq fecit ad confirmandum certitudinem resurrectois xti, de quo cogitari n poterat, q fraude sublatus eet, siqdem tam sollicite erat custoditus, atq ita sapientes capiunt in consilijs suis à deo, et oia debent et hostes dei etsi nescientes et nolentes facere ad gloriam dei.

Hi autem q ita xtm n obstante hostium furore sepeliebant, dum antea metuebant Judæos, jam eo ipso stendunt

dunt et expiunt vim mortis Xti; q jam ipsos faciebat confidentes, qmdm solet deus opus suum q incepit, pficere et gratiam suam magis magisq augere, donec plenè pficiat in coelis.

Cap: XX.

Capite vigesimo continet hrīa resurrectōis et apparitōum Xti factarum discipulis, dum adhuc agerent Hierosolymæ.

Dividi pt in tres partes. Prima continet testimonia tum Mariæ tum Petri et Johannis de Xti resurrectōe usq ad v. 11. Secunda varias Xti apparitōes post resurrectōem à v. 11. usq ad 30. Tertia Epilogum v. 30. et 31.

In prima parte ocurrit

Primò testimonium Mariæ Magdalenæ eus describit

a. factum circa Xtm et eus sepulchrum.

b. eus tempus.

c. Eventus q erat q lapidem à monumento ablatum cerneret v. 1.

d. Nuncium eus q viderat ad Petrum et Joaēm v. 2.

Secundò testimonium Petri et Joaēs, ubi occurrit

1. factum utriusq, excursio ad monumentum v. 3.

2. modus facti inæqlis v. 4.

3. Eventus, npe deprehendebant vacuum monumentū et signa Xti resuscitati à v. 5. usq ad 8.

4. Effus eus, fides, q illustrat à statu contrario priori v. 8. 9. et 10.

In